

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**

Analýza výsledků humanitárního úsilí OSN v letech 2005-2015

**Result Analysis of United Nations Humanitarian Effort Between
2005 and 2015**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Bc. Michaela Stašová

Kladno, květen 2017

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2016/2017

Z a d á n í d i p l o m o v é p r á c e

Student: **Bc. Michaela Stašová**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Analýza výsledků humanitárního úsilí OSN v letech 2005 - 2015**
Téma anglicky: Result Analysis of United Nations Humanitarian Effort Between 2005 and 2015

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce se bude zabývat analýzou hlavních humanitárních misí OSN v období 2005 - 2015. V teoretické části budou popsány vybrané humanitární mise, jejich cíle, efektivita a zapojení dalších mezinárodních i českých humanitárních organizací do řešení daných krizí. V praktické části bude provedena analýza SWOT konkrétních mírových operací OSN. Budou zhodnoceny přínosy, úspěchy, ale také slabá místa a selhání jednotlivých misí. Výsledkem práce bude komparace vybraných misí a podíl států a jednotlivých českých humanitárních organizací na řešení dané krize.

Seznam odborné literatury:

- [1] MAREK, Jindřich, Krvavé mise OSN - Modré barety v pasti mezinárodní politiky, ed. 1., Praha: XYZ, 2010, ISBN 9788073884376
- [2] ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel, BÍLKOVÁ, Veronika, a kol., Mezinárodní humanitární právo, ed. 1., Praha: Beck, 2010, 536 s., ISBN 978-80-7400-185-7
- [3] ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ, Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů, ed. 1., Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005, 297 s., ISBN 8086348024

Vedoucí: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Zadání platné do: 20.08.2018

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 12.12.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Analýza výsledků humanitárního úsilí OSN v letech 2005-2015“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 15.05.2017

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jířímu Halaškovi, Ph.D. za pomoc a odborné vedení mé diplomové práce a také mé rodině za podporu po celou dobu studia.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá humanitárním úsilím OSN v období 2005-2015. V první části práce jsou stručně popsány Rozvojové cíle tisíciletí, důležitá rozvojová agenda OSN. Popsány jsou zde rovněž čtyři vybrané orgány OSN poskytující humanitární pomoc. Práce obsahuje také popis tří vybraných světových krizí, jejich vznik a důsledky. V praktické části je provedena SWOT analýza a následná komparace jednotlivých misí OSN, které byly ustanoveny v námi vybraných zemích. V práci je dále analyzováno humanitární úsilí Světového potravinového fondu v období 2005-2015 a hodnocena úspěšnost jeho působení ve vybraných státech. Závěrečná část práce se zabývá přínosem dvou vybraných českých humanitárních organizací ve vybraných zemích.

Klíčová slova

Organizace spojených národů, mise, humanitární organizace, krize, humanitární pomoc

Abstract

This thesis deals with United Nations' humanitarian effort between 2005 and 2015. The first part outlines briefly Millennium Development Goals which is an important United Nations developing agenda. Four United Nations agencies providing humanitarian aid are described as well. Finally, a description of three chosen world humanitarian crises, their genesis and consequences is provided in this part. The practical part is dedicated to the SWOT analysis of the specified United Nations missions, followed by their comparison. The humanitarian effort of World Food Programme and its success between 2005 and 2015 is also analyzed. The final part of the thesis is focused on the contribution of two Czech humanitarian organizations in chosen countries.

Keywords

United Nations, mission, humanitarian organization, crisis, humanitarian aid

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Současný stav.....	10
2.1	Úvod do řešené problematiky.....	10
2.2	Rizika poskytování humanitární pomoci.....	11
2.3	Rozvojové cíle tisíciletí	13
2.3.1	Vymýcení extrémní chudoby a hladu	13
2.3.2	Zpřístupnění základního vzdělání všem.....	14
2.3.3	Prosazování rovnosti pohlaví a posílení postavení žen.....	15
2.3.4	Snížení dětské úmrtnosti	15
2.3.5	Zlepšení zdraví matek	16
2.3.6	Boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem.....	17
2.3.7	Zajištění trvalé udržitelnosti životního prostředí	17
2.3.8	Vytvoření globálního partnerství pro rozvoj	18
2.4	Orgány OSN poskytující humanitární pomoc	19
2.4.1	Rozvojový program OSN.....	20
2.4.2	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky	21
2.4.3	Dětský fond OSN	22
2.4.4	Světový potravinový program.....	23
2.5	České humanitární organizace.....	26
2.6	Historie vzniku vybraných humanitárních krizí	28
2.6.1	Jemen.....	28
2.6.2	Súdán.....	31
2.6.3	Sýrie	34

3	Cíle práce	37
4	Metodika	38
5	Analýza a evaluace misí OSN	40
5.1	Mise OSN v Súdánu	40
5.2	Mise OSN a Africké unie v Súdánu	42
5.3	Prozatímní bezpečnostní síly OSN pro oblast Abyei	45
5.4	Pozorovací mise OSN v Sýrii.....	47
6	Komparace misí OSN	51
6.1	Z hlediska personálu působícího při misích	51
6.2	Z hlediska příspěvku personálu jednotlivých zemí	52
7	Analýza činnosti Světového potravinového programu v období 2005–2015.....	57
8	Hodnocení přínosu českých humanitárních organizací v zahraničí.....	62
8.1	Člověk v tísní.....	62
8.2	Charita ČR.....	66
9	Diskuse.....	70
10	Závěr	78
11	Seznam použitých zkratk.....	79
12	Seznam použité literatury.....	80
13	Seznam použitých tabulek.....	92
14	Seznam použitých grafů.....	93
15	Seznam příloh.....	94

1 ÚVOD

Nestabilita a konflikty uvnitř států přerůstající až v občanské války se ve většině případů nevyhnou pozornosti mezinárodního společenství. Tyto konflikty mají každoročně dopad na miliony lidí po celém světě, kteří jsou nuceni opustit své domovy a hledají bezpečnější útočiště, ať již v rámci své země nebo se uchylují zejména do sousedních států. Lidé se v těchto případech stávají závislími na pomoci zvenčí.

Organizace spojených národů dokáže pružně reagovat na akutní potřeby zasažených osob z hlediska krátkodobého, ale i dlouhodobého, kdy se snaží pomocí jednotlivých misí dohlížet na dodržování míru, zajišťovat humanitární pomoc, pomáhat obyvatelstvu s jejich navrácením do domovů, následnou obnovou poškozené infrastruktury a celkovým zlepšením životních podmínek zasažených osob. Díky množství specializovaných agentur a orgánů, které v rámci Organizace spojených národů působí je schopna zajišťovat specifické potřeby zasažených osob.

Problematika světových humanitárních krizí a s ní spojené poskytování pomoci je v posledních letech se vzrůstajícím počtem konfliktů aktuálním tématem. Důležitou roli ve snaze krize vyřešit hrají nejen jednotlivé státy a společenství, ale významnou roli představuje také angažovanost jednotlivých humanitárních organizací, které se mnohdy i přes špatné bezpečnostní podmínky v jednotlivých zemích zapojují do poskytování pomoci přímo v místě krize.

Cílem této práce je analýza mírových misí ustanovených OSN ve vybraných zemích a zhodnocení přínosu českých humanitárních organizací v těchto krizích. V teoretické části budou popsány důvody vzniku jednotlivých krizí a jejich dopady na obyvatelstvo. V praktické části bude zhodnocena efektivita jednotlivých misí a provedena komparace na základě dvou hledisek. V závěru práce bude pozornost věnována dvěma vybraným humanitárním organizacím a budou hodnoceny jejich aktivity v daných zemích.

2 SOUČASNÝ STAV

2.1 Úvod do řešené problematiky

Česká republika se řadí mezi demokratické a ekonomicky vyspělé státy. Uznává princip solidarity mezi lidmi a státy a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Projevem tohoto postoje je přiměřená účast na poskytování zahraniční pomoci. [2] Tato pomoc je poskytována v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí ČR. Oblast poskytování humanitární pomoci do zahraničí řeší zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Tato problematika je dále rozpracována v nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel do zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů. [5]

Jak již bylo zmíněno, Česká republika se aktivně zapojuje do řešení globálních problémů, které zahrnují i světové humanitární krize. Součástí zahraniční politiky ČR je zahraniční rozvojová spolupráce. Cílem této politiky je odstraňování chudoby a podpora bezpečnosti a prosperity prostřednictvím efektivního partnerství, které umožní chudým a málo rozvinutým zemím realizovat jejich rozvojové cíle. Výchozím bodem byly Rozvojové cíle tisíciletí, které byly stanoveny v Miléniové deklaraci z roku 2000 a představují jeden z největších průlomů v oblasti zlepšení životních podmínek těch nejchudších. [109]

Pojem humanitární pomoc je definován různě a neexistuje žádná jednotná definice. Člověk v tísní ji definuje jako „*rychlou intervenci s cílem zachránit lidské životy, zmírnit útrapy a pomoci obětem katastrof opět se postavit na vlastní nohy.*“ [40] I přes rozlišnosti v jednotlivých definicích můžeme najít některé společné znaky. Vždy se jedná o okamžitou a krátkodobou reakci materiální nebo psychosociální formy, která je zaměřena na záchranu životů, snížení utrpení a obnovu života lidí. Nejdůležitějšími faktory při poskytování humanitární pomoci jsou čas a zprávy o aktuální situaci. Poskytování mezinárodní humanitární pomoci spočívá v poskytování zejména vody, potravin, přístřeší, příkrývek, oblečení a zdravotního ošetření. [12]

Počet katastrof a lidí při nich umírajících se neustále zvyšuje. Jedním z důvodů jsou neustále se rozšiřující města, kde lidé žijí na okraji společnosti ve slumech a města rozšiřují výstavbu nové infrastruktury velmi pomalu. Při vzniku katastrofy jsou města postižena mnohonásobně víc a záchrana osob z takových míst je značně komplikovaná, ne-li nemožná. Pomoc je poskytována též lidem postiženým vnitřními konflikty, především uprchlíkům a vnitřně vysídleným osobám. [12]

2.2 Rizika poskytování humanitární pomoci

I přesto, že poskytování humanitární pomoci je vnímáno jako prospěšná lidská aktivita, její poskytování s sebou přináší i řadu rizik. Vyšší riziko převládá ve válečných konfliktech a při rozhodování pod tlakem času. Největší riziko můžeme pozorovat u příjemců humanitární pomoci. Ti se velmi často ocitají v situacích, kdy je jim donorem určováno, jak s pomocí nakládat nebo s kým se o pomoc rozdělit. [11]

Riziko představuje také dlouhodobé poskytování humanitární pomoci, její materiální přemíra a následná závislost příjemců na této pomoci. Dlouhodobě poskytovaná pomoc nedává prostor pro vytváření rozvojových projektů, které mají prospěšnější dopad. Vytváření závislosti závisí na typu katastrofy a na kontextu, ve kterém se odehrává, ale také na podpoře místních vlád a iniciativ. Klíčovou roli hraje i země, její kultura a skutečnost, zda již v minulosti byla pomoc zemi poskytována a obyvatelé si na pomoc zvykli. Názory na to, kdy přestat poskytovat humanitární pomoc a začít podporovat místní obyvatele ve vlastní seberealizaci se liší a určit tuto hranici je obtížné. [11]

Mezi země, kterým je dlouhodobě poskytována humanitární pomoc se řadí především africké státy. Jako příjemce dlouhodobé pomoci můžeme uvést Etiopii, která je kvůli suchu a chudobě závislá na příjmu potravin již více než 20 let. Závislost této země na poskytování potravin vzrostla ze 4 % mezi lety 1972-1974 na více než 20 % v letech 2002-2003. V roce 2003 byla pomoc poskytnuta více než 13 milionům obyvatel Etiopie, což představuje přes 13 % veškerého jejího obyvatelstva. [35]

Jako úspěšný příklad přechodu humanitární pomoci do rozvojové můžeme uvést příklad státu Burundi. Evropská unie (dále jen „EU“) poskytuje Burundi humanitární

pomoc již od roku 1993. V roce 2000 zde byl EU spuštěn „*Programme de Réhabilitation du Burundi*“ (dále jen „PREBU“). EU nejprve poskytla obyvatelům Burundi humanitární pomoc, která se později změnila v pomoc rozvojovou. Díky tomuto projektu byly vybudovány nové silnice, mosty, banky, školy a zdravotnická zařízení. Projekt se zaměřuje také na oblast zemědělství. [29] [21]

Někdy je pomoc poskytována tam, kde o ni lidé nestojí. Po menších katastrofách typu tajfun jsou lidé žijící v těchto oblastech na tuto pohromu zvyklí a schopni pomoci si navzájem. Ve většině případů nikdo nepátrá po tom, zda je jakákoliv pomoc zapotřebí, a dokonce zda je vítána. Narušení komunit, jež by byly schopny pomoci si samy může vyústit v nabourání přirozené sítě pomoci. [11]

Poskytování humanitární pomoci může mít také negativní vliv na rozvoj hospodářství. Místní podnikatelé nejsou schopni konkurovat zboží, které přichází zdarma, a tak zvýší ceny. Vliv na ekonomiku má i působení mezinárodních organizací, pro které jsou místní obyvatelé ochotni pracovat. Za úspěšný je však považován program Cash for Work („*peníze za práci*“). Jedná se o programy, kdy místní pracují pro nevládní organizace a pomáhají se znovuvybudováním infrastruktury nebo se stavbou domů. Za odvedenou práci jsou odměněni z prostředků mezinárodních organizací, jež získaly finance prostřednictvím vlád nebo jiných dárců. [11]

Mezi další rizika spojená s poskytováním humanitární pomoci patří:

- výměna pomoci za alkohol, drogy nebo zbraně;
- pocit zklamání a nenaplněných očekávání;
- korupce a krádeže při rozdělování pomoci;
- nepochopení pomoci;
- zvyšování nerovností a závisti;
- pocit podřízenosti. [11]

Humanitární pomoc bývá také často nesprávně spojována s pojmem humanitární intervence. Zatímco poskytování humanitární pomoci znamená její nabídnutí jinými státy a mezinárodními organizacemi obětem katastrof, humanitární intervencí označujeme aktivitu, jejímž cílem je zastavit závažné a rozsáhlé porušování práv. Tyto intervence schvaluje Rada bezpečnosti v souladu s kapitolou VII. Charty. [9]

2.3 Rozvojové cíle tisíciletí

Na začátku tisíciletí se při Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) sešli světoví lídři, aby představili svou vizi o tom, jak bojovat s chudobou ve všech směrech. Na základě této vize bylo formulováno 8 cílů, které se jednotlivé členské státy zavázaly splnit. Tyto vytyčené cíle se staly jednotící rozvíjející se strukturou po dobu nadcházejících patnácti let. Mezi rozvojové cíle tisíciletí patří:

1. vymýcení extrémní chudoby a hladu;
2. zpřístupnění základního vzdělání všem;
3. prosazování rovnosti pohlaví a posílení postavení žen;
4. snížení dětské úmrtnosti;
5. zlepšení zdraví matek;
6. boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem;
7. zajištění trvalé udržitelnosti životního prostředí;
8. vytvoření globálního partnerství pro rozvoj. [66]

Rozvojové cíle tisíciletí jsou jedním z nejúspěšnějších globálních počínů v boji proti chudobě v historii. Vlády, mezinárodní organizace i občanská sdružení dokázala snížit počet extrémně chudých a trpících hladem na polovinu. Více dívek chodí do škol, umírá méně dětí a také pokračuje boj proti smrtelným chorobám, jako je malárie, tuberkulóza nebo AIDS. [50] [93]

Na Rozvojové cíle tisíciletí po roce 2015 navázalo 17 Cílů udržitelného rozvoje, které byly schváleny v září 2015 na summitu OSN. Jednotlivé cíle jsou popsány dále, neboť práce je zaměřena především na úsilí OSN. U každého cíle je vytyčeno také několik podcílů, které mají být splněny. [66]

2.3.1 Vymýcení extrémní chudoby a hladu

Snížení počtu osob žijících na hranici extrémní chudoby bylo dosaženo již v roce 2010, tedy 5 let před plánovaným splněním. V roce 2010 žilo v podmínkách extrémní chudoby o 700 miliónů lidí méně než v roce 1990. I navzdory tomuto globálnímu úspěchu žije ovšem stále více než 1,2 miliardy lidí v chudobě. Každý osmý člověk trpí hladem a každé šesté dítě mladší 5 let je podvyživené. I přesto, že jsou tato čísla stále

vysoká, počet podvyživených lidí se snížil z 23 % mezi lety 1990-1992 na 15 % v letech 2010-2012. První oblastí, jež snížila počet podvyživených osob z 29,6 % mezi lety 1990-1992 na 10,9 % v letech 2010-2012 byla oblast jihovýchodní Asie. [85]

Jako příklad úspěšného projektu zajišťujícího, že rodiny budou mít dost jídla a vyhnou se tím hladu je Namasalima Irrigation Project probíhající v Malawi, financovaný Světovým potravinovým programem a realizován nestátní neziskovou organizací Emmanuel International, jež pomáhá v Malawi již od roku 1986. Tento projekt zaměřující se na drobné zemědělce postižené bleskovými povodněmi byl spuštěn v roce 2012. Zemědělci jsou školeni v oblasti zlepšování kvality vysazování rostlin a zachování zemědělství. V současné době tento projekt pomáhá dvou tisícům osmi stům lidí. [33]

2.3.2 Zpřístupnění základního vzdělání všem

Rozvojové země učinily pokrok v otázce přístupu k základnímu vzdělání. V jedenáctiletém období (2000-2011) vzrostla míra zápisu dětí do škol z 83 % na 90 % a počet dětí, které nenavštěvovaly školu, klesl ze sto dvou milionů v roce 2000 na padesát sedm milionů v roce 2011. Navzdory faktu, že počet dětí navštěvujících školu se zvyšuje, výzkumy ukazují, že ani po čtyřech letech základního vzdělání více než 250 milionů dětí není schopno číst a psát. Celosvětově sto dvacet tři milionů mladých ve věku od 15 do 24 let neumí psát a číst, z toho 61 % tvoří dívky. Bez těchto základních dovedností je schopnost uplatnění se v budoucnosti mizivá. [86]

V souvislosti s tímto cílem bychom chtěli zmínit spolupráci United Nations International Children's Emergency Fund (dále jen „UNICEF“) s dalšími sponzory nazvanou Let Us Learn (*Nechte nás učit*). Tato iniciativa se zaměřuje především na dívky a skupiny dětí z vyloučených lokalit. Let Us Learn působí v Afghánistánu, Bangladéši, Libérii, Madagaskaru a v Nepálu. V Afghánistánu se tohoto programu zúčastnilo celkem 9339 dětí, i přesto, že původně plánovaný počet byl osm tisíc šest set. V Bangladéši bylo zapsáno 3917 dětí, včetně sto padesáti tří postižených z venkovských oblastí. [48]

2.3.3 Prosazování rovnosti pohlaví a posílení postavení žen

Významný krok v oblasti přístupu k základnímu vzdělání byl zaznamenán ve všech rozvojových zemích, i když v oblastech severní Afriky, subsaharské Afriky a západní Asie čelí dívky stále překážkám nastoupit do školy. Přístup ke střednímu a univerzitnímu vzdělání zůstává i nadále značně nerovnoměrný. I navzdory krokům, které byly podniknuty v oblasti přístupu ke střednímu vzdělání se nedaří rozdíly odstranit. Největší rozdíly jsou zaznamenány v univerzitním vzdělání, kde například v jižní Asii připadá pouze sedmdesát sedm dívek na sto chlapců zapsaných na univerzitu. V oblastech subsaharské Afriky jsou rozdíly ještě větší. [87]

Hlavní příčinou nerovnosti přístupu ke vzdělání především žen je chudoba. Ženy a dívky v některých částech světa jsou nuceny trávit hodiny například nošením vody. Mezi další překážky nemožnosti vzdělávat se, patří sňatky a těhotenství mladých dívek. [87]

Jednou z nejviditelnějších iniciativ podporujících vzdělání dívek a rovnost mezi pohlavími je United Nations Girls' Education Initiative. Její prioritou je větší zaměření na skupiny vyloučené a na okraji společnosti. Spolupracuje s vládami vybraných zemí a jejím cílem je podpora klíčové legislativy, která vede ke změnám v oblasti přístupu dívek ke vzdělání. Mezi úspěch této iniciativy lze zařadit například ten z Nepálu, kde se podařilo zdvojnásobit počet dívek, kterým bylo uděleno stipendium. Velkého pokroku se podařilo dosáhnout i v Ugandě, kde mohou těhotné dívky a mladé matky chodit opět do školy. [100]

2.3.4 Snížení dětské úmrtnosti

Oproti roku 1990, kdy připadlo na 1000 porodů 90 úmrtí, se úmrtnost celosvětově snížila o 47 %. V roce 2012 připadlo na 1000 porodů 48 úmrtí. I navzdory tomuto úspěchu v roce 2012 zemřelo 6,6 milionu dětí – tedy osmnáct tisíc denně – převážně na choroby, jimž lze předejít. Tento problém se týká především těch nejchudších a nejvíce přehlížených skupin dětí. V oblastech subsaharské Afriky a jižní Asie přišlo v roce 2012 o život celkem 5,3 milionu dětí, což tvoří 81 % úmrtí z celého světa. [88]

I přes problémy, jimž mnohé země čelí, se podařilo od roku 1990 snížit dětskou úmrtnost. Řešení nemusí být vždy komplikovaná. Existují levná a jednoduchá opatření, jako je prevence a včasná léčba nemocí, která lidské životy zachrání. Je však důležité, aby byla poskytnuta včas, a těm, jež ji nejvíce potřebují. Dětská úmrtnost není jen problémem Afriky, jak by se mohlo na první pohled zdát. Děti původních obyvatel Peru, které žijí v odlehlých částech země patří mezi ty nejvíce znevýhodněné na světě. V některých oblastech trpí více jak polovina dětí chronickou podvýživou. Mnohé další jsou chudokrevné nebo jim chybí vitamin A. Nedostatek služeb, silnice a školy ve špatném stavu nepředstavují pro děti dobré vyhlídky na život. Rodinám na venkově se dostalo pomoci díky Millennium Development Goal (dále jen „MDG“) – Fund, který byl zřízen v roce 2007 ve spolupráci se španělskou vládou. V Peru tento program poskytuje zemědělcům školení týkající se zemědělských technik a možností, jak zlepšit zdraví dětí a současně jejich výživu. MDG finančně podpořil 130 programů v padesáti zemích světa. [88] [17]

2.3.5 Zlepšení zdraví matek

V roce 1990 připadlo na každých sto tisíc porodů čtyři sta úmrtí matek. Celosvětově se tento počet snížil přibližně o polovinu a v roce 2010 připadlo na sto tisíc porodů dvě stě deset úmrtí. Zlepšení zdraví matek souvisí také se snížením dětské úmrtnosti. Poskytnutí odpovídající péče matce jak při těhotenství, tak při porodu je zásadním krokem k ochraně zdraví matky i dítěte. Jedním z důležitých faktorů ovlivňujících průběh porodu je přítomnost zdravotnických pracovníků. Procento zdravotnických odborníků přítomných u porodů ve venkovských oblastech se zvýšilo ze 44 % na 53 %. I přes tento vzrůstající počet se v roce 2011 narodilo čtyřicet sedm milionů dětí bez jakékoli zdravotnické pomoci. [89]

U afrických zemí můžeme pozorovat obrovské rozdíly v přístupu k péči o matky. Úmrtí matek je všeobecně nižší v zemích s povědomím o antikoncepčních metodách a přítomností kvalifikovaného personálu u porodu. Mezi země s největší mírou úmrtí žen při porodu patří země subsaharské Afriky. V roce 2010 bylo na summitu OSN týkajícího se Rozvojových cílů tisíciletí představeno generálním tajemníkem Ban Ki-Moonem zcela nové hnutí nazvané Every Woman Every Child. Cílem tohoto hnutí

spolupracujících s vládami, různými organizacemi a občanskými spolky je zlepšit zdraví dětí, žen a dospívajících. [89] [16]

2.3.6 Boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem

Každý rok je virem HIV nakaženo 2,3 milionu lidí, z toho přibližně 1,6 milionu tvoří lidé žijící v zemích subsaharské Afriky. Výskyt viru HIV ve většině regionů klesá. Od roku 2001 se počet nakažených snížil o 33 %. V roce 2012 podstoupilo léčbu přibližně 9,7 milionu nakažených, což je o 1,6 milionu lidí více než v roce 2011. Během desetiletého období (2000-2010) se o více než 26 % snížil také počet případů lidí nakažených malárií. Více než milion životů byl zachráněn především v zemích, které obsazují přední místa v počtu výskytu této nemoci. [90]

S podporou Světové zdravotnické organizace se v Kambodži podařilo úspěšně vybudovat národní systém kontroly a péče pro osoby nakažené tuberkulózou. Jednou z příčin vysoké úmrtnosti a významným faktorem, který ovlivňuje úmrtí dětí v rozvojových zemích je malárie. Na Světový den malárie byla v roce 2012 v Demokratické republice Kongo spuštěna kampaň, jejímž cílem byla distribuce více než třinácti milionu moskytiér, které byly následně rozdány více než dvaceti čtyřem milionům lidí. Tato akce byla podpořena organizací UNICEF ve spolupráci s neziskovými organizacemi. S podporou UNICEF a dalších spolupracujících partnerů se v Etiopii podařilo rovněž snížit výskyt přenosu viru HIV z matky na dítě. [90]

2.3.7 Zajištění trvalé udržitelnosti životního prostředí

Hlavními úkoly tohoto cíle byla snaha snížit podíl obyvatelstva, které nemá přístup k pitné vodě a základním hygienickým potřebám a do roku 2020 zlepšit životní podmínky alespoň sto milionům lidí obývajících slumy. Od roku 2000 se podařilo zajistit přístup k pitné vodě a bydlení v méně přeplněných místech, již dvěma stům milionům lidí, což je dvakrát více než se původně plánovalo. I přes tato optimistická čísla se počet obyvatel žijících ve slumech neustále zvyšuje. Zatímco v roce 2000 žilo v takových podmínkách sedm set šedesát milionů lidí, o dvanáct let později se číslo zastavilo na osmi stech šedesáti třech milionech. [91]

Pitnou vodu devíti domorodým kmenům v Panamě zajistila spolupráce mezi třemi agenturami OSN, panamským ministerstvem zdravotnictví, ministerstvem ekonomiky a financí a tradiční komunitou Ngõbe-Buglé. Na výstavbě a návrhu vodovodní infrastruktury se podíleli sami obyvatelé příslušných kmenů. Zvláštní komise pak byly vyškoleny v oblasti údržby vytvořených infrastruktur. [91]

2.3.8 Vytvoření globálního partnerství pro rozvoj

Protože tento poslední cíl obsahuje mnoho oblastí, ve kterých je třeba docílit zlepšení, uvádíme níže pouze některé z nich:

- rozvoj otevřeného obchodního a finančního systému, který bude založen na jasných pravidlech a bude mít nediskriminační charakter;
- zaměření se na potřeby nejméně rozvinutých zemí;
- snaha vyřešit problémy zadlužených zemí na mezinárodní úrovni a nabídnout státům jejich řešení;
- zájem vytvořit v rozvojových zemích pracovní místa pro mladé;
- ve spolupráci s farmaceutickými společnostmi zajistit dostupnost základních a cenově dostupných léků;
- ve spolupráci se soukromým sektorem zajistit, aby všichni mohli využívat přínosu nových technologií. [92]

V květnu 2007 byl generálním tajemníkem Ban Ki-Moonem vytvořen dokument Millennium Development Goals Gap Task Force, jehož cílem bylo sledovat úspěšnost závazků, které byly stanoveny v cíli č. 8. Tento dokument také umožnil identifikaci překážek, které bránily ve splnění daných cílů na úrovni regionů, zemí i celého světa. [92] [66]

Vytyčení Rozvojových cílů tisíciletí v roce 2000 mělo dopad i na Českou republiku jakožto člena OSN. Z osmi představených cílů vychází i Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2002–2007. V této koncepci byly stanoveny oblasti, do kterých bude česká rozvojová pomoc ve vytyčeném období směřována prioritně a také vymezení sektorů působnosti. [47]

V České republice byla za naplnění Rozvojových cílů tisíciletí spuštěna kampaň Česko proti chudobě. Po celé zemi proběhla řada seminářů, přednášek a diskuzí, jejichž cílem bylo seznámit veřejnost s problematikou globální chudoby. [45] V roce 2004 byla za podpory Rozvojového programu OSN a Centra pro sociální a ekonomické strategie při Univerzitě Karlově vypracována zpráva „*Rozvojové cíle tisíciletí: Cesta ke snížování chudoby a sociálního vyloučení*“, která se zabývala naplňováním cílů v rámci České republiky. [67]

2.4 Orgány OSN poskytující humanitární pomoc

Jedním z cílů OSN deklarovaných v její Chartě je snaha „*uskutečňovat mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství.*“ [42] Poprvé výše zmíněné OSN učinila po skončení 2. světové války, kdy pomohla zdevastované Evropě s její obnovou. [30]

Každoročně jsou ať již přírodními katastrofami nebo v důsledku konfliktů lidé nuceni opouštět své domovy. Podle Rozvojového programu OSN patří mezi nejčastější přírodní pohromy cyklony, záplavy, sucha a zemětřesení. OSN rozvíjí ve vztahu k probíhajícím konfliktům, ke zvyšujícímu se počtu obětí a k výši finančních škod dva základní přístupy. Jedním je snaha poskytnout obětem okamžitou pomoc prostřednictvím operačních orgánů a druhým snaha o stále se zlepšující strategie, které by umožnily těmto krizím předcházet. [4]

Přesahuje-li rozsah poskytované pomoci možnosti a mandát jedné agentury, koordinuje poskytování pomoci Úřad pro koordinaci humanitární činnosti (dále jen „OCHA“). V jejím čele stojí koordinátor humanitární pomoci OSN, který plní úlohu koordinátora, poradce a také obhájce v oblasti humanitární činnosti. V případě krize OCHA koordinuje mezinárodní spolupráci. Mezi nejdůležitější orgány poskytující humanitární pomoc patří: Rozvojový program OSN, Dětský fond OSN, Světový potravinový program a Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. [4]

2.4.1 Rozvojový program OSN

Rozvojový program OSN (dále jen „UNDP“) působí ve sto sedmdesáti zemích světa a jeho hlavním cílem je vymýcení chudoby. Plnil úlohu koordinátora ve prospěch naplnění Rozvojových cílů tisíciletí jak na globální, tak i národní úrovni. Překážku v dosahování rozvojových cílů představují přírodní pohromy a ozbrojené konflikty. Prvotními snahami při náhle vzniklých krizích je posílení odolnosti místních komunit a schopnost vypořádat se s těmito nečekanými událostmi. Přínosem v těchto situacích je fakt, že UNDP se dostává na místo ihned po propuknutí krize. [26]

UNDP spouští mechanismus krizové odezvy, který zajišťuje dodání pomoci a úzce spolupracuje s dalšími humanitárními subjekty na místě. Je také spolehlivým partnerem vlád a komunit při znovuobnovení zasažených míst. Jako příklad můžeme uvést zemětřesení v Nepálu v roce 2015, kdy byl důraz kladen především na co nejrychlejší odstranění trosk za účelem hledání přeživších osob a zpřístupnění cest pro doručení humanitární pomoci. [26]

Mimo mechanismu krizové odezvy se program zaměřuje také na oblast rovnosti mezi pohlavími a podporu práv žen. Ženy bývají nejčastěji diskriminovány kvůli etnicitě, handicapu nebo svému původu. Proto se Rozvojový program OSN spolu s dalšími subjekty OSN zasazuje o zlepšení práv žen a jejich integraci nejen do pracovního života. [26]

Na začátku roku 2016 navázalo na Rozvojové cíle tisíciletí 17 Cílů udržitelného rozvoje, jejichž naplnění je plánováno do roku 2030. UNDP se v této agendě zaměřuje na zmírnění chudoby, pomoc při budování demokratických vlád, změnu klimatu a ekonomické rozdíly. Podporuje jednotlivé vlády k integraci těchto cílů do jejich vlastních politik. Dosažení výše uvedených cílů vyžaduje spolupráci vlád, soukromého sektoru a v neposlední řadě také občanů na celém světě. Rozvojový program vydává každoročně tzv. *Human Development Report* (Zprávu o lidském rozvoji), kde je popsána jeho činnost v uplynulém roce. [4] [26]

2.4.2 Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“) byl založen po 2. světové válce v roce 1950 jako reakce na situaci milionů Evropanů, kteří byli nuceni opustit své domovy. Během Maďarské revoluce v roce 1956 pomohl úřad s přesídlením více než dvou set tisíc Maďarů do sousedního Rakouska. V 70. letech 20. století byla první velkou uprchlickou krizí zasažena také Afrika. V roce 1981 byla UNHCR udělena druhá Nobelova cena míru. V současné době je uprchlickou krizí nejvíce zasažena oblast Afriky, Asie a Středního východu. [38]

UNHCR působí ve sto dvaceti osmi zemích světa a celosvětově zaměstnává více než 10 800 pracovníků. Pouhých 7 % zaměstnanců pracuje v hlavním sídle v Ženevě, zbylá procenta pracovníků působí přímo v terénu. V době založení disponoval úřad ročním rozpočtem přibližně 300 000 dolarů (asi 7,5 milionu korun). V roce 2016 byl jeho roční rozpočet 6,54 miliard dolarů (asi 171 miliard korun). UNHCR je financován téměř výhradně z dobrovolných příspěvků. [34] V tabulce níže je znázorněn podíl jednotlivých příspěvků.

Tab. 1 – Podíl jednotlivých subjektů na financování UNHCR [34, vlastní zpracování]

Vlády a Evropská Unie	86 %
Mezivládní organizace	6 %
Soukromý sektor (nadace, veřejnost)	6 %
Rozpočet OSN	2 %

Primárním cílem UNHCR je ochrana práv osob, které byly nuceny uprchnout. Spolu s vládami, mezivládními a nevládními organizacemi, agenturami OSN a dalšími subjekty se snaží UNHCR o to, aby každému bylo poskytnuto právo na azyl a bylo mu umožněno získat útočiště v jiné zemi. Díky tomuto úřadu bylo umožněno milionům lidí po celém světě začít nový život. Pomoc je poskytována uprchlíkům, navrátilcům, vnitřně vysídleným osobám, osobám bez státní příslušnosti a žadatelům o azyl. [106]

Stejně jako Rozvojový program OSN i Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky vydává publikace, které informují o jeho činnosti. *Global Appeal*

zprostředkovává informace z míst, kde UNHCR působí a *Global Report* představuje komplexní souhrn informací o misích probíhajících v konkrétním roce. Publikace vydávané UNHCR zajišťují informovanost veřejnosti o problematice uprchlíků. [65]

Kancelář UNHCR v České republice působí od roku 1992. Mezi její hlavní funkce patří poradensko-konzultační činnost. Ministerstvo vnitra ČR kanceláři pravidelně podává informace o počtu žadatelů o azyl a osob s udělenou mezinárodní ochranou v České republice. Kancelář UNHCR je také aktivním účastníkem při diskuzích týkajících se mezinárodních smluv a legislativy týkající se uprchlíků. Ve spolupráci s ministerstvem zahraničních věcí ČR, vnitra a dalšími institucemi pořádá také semináře týkající se problematiky uprchlíků. Od června 2007 má kancelář status národní kanceláře a zaměstnává pouze občany ČR. Kancelář v průběhu roku informuje o své činnosti, pořádá konference, organizuje výstavy obrazů a fotografií s uprchlickou tematikou a v neposlední řadě se zasazuje o osvětovou činnost. [3]

2.4.3 Dětský fond OSN

Dětský fond OSN (dále jen „UNICEF“) byl založen v roce 1946 a dnes působí ve sto devadesáti zemích světa. Původně byl založen jako fond, který měl pomoci dětem postiženým 2. světovou válkou. Od roku 1953 je UNICEF trvalou součástí Organizace spojených národů. UNICEF zabezpečuje dětem zdravotní péči, výživu, pitnou vodu a hygienu, základní vzdělání pro všechny chlapce i dívky a ochranu před násilím, zneužíváním a riziky nemoci AIDS. [53]

Ve válečných konfliktech se významně podílí na zajišťování klidu zbraní a snaží se vytvářet mírové zóny pro zabezpečení nezbytné péče. V rámci těchto konfliktů usiluje o zákaz používání náslapných min a rekrutování dětských vojáků. Činnost UNICEF je zaměřena také na oblast humanitárních krizí. Mezi velké humanitární operace můžeme zařadit působení v oblastech zasažených ebolou nebo pomoc v Nepálu, který byl v roce 2015 zasažen zemětřesením. [53] V tabulce níže je uveden výčet hlavních humanitárních misí, v kterých UNICEF v současné době působí.

**Tab. 2 – Výčet největších v současné době probíhajících humanitárních misí
UNICEF [83, vlastní zpracování]**

Středoafriická republika	Krize ovlivnila více než 1,2 milionů dětí.
Burundi	1,1 milionů lidí potřebuje humanitární pomoc. Krize je výsledkem politické nestability a občanských nepokojů.
Nigérie	Více než 2 miliony lidí byly vysídleny, z toho 1,1 milionu tvoří děti.
Irák	Od roku 2014 bylo vysídleno více než 3,4 milionů lidí.
Jižní Súdán	Za poslední tři roky bylo vysídleno více než 2,3 milionu lidí.
Sýrie	Šest let trvající konflikt má na svědomí více než 4 miliony uprchlíků.
Jemen	Humanitární pomoc potřebuje v Jemenu přibližně 10 milionů dětí.

UNICEF je jako jediná organizace OSN financována pouze z dobrovolných příspěvků. Na její činnost nejsou z rozpočtu OSN poskytovány žádné finanční prostředky. O své činnosti informuje v publikacích *The State of the World's Children*, kde jsou pravidelně zveřejňovány nejnovější statistiky týkající se rozvoje dětí a jejich ochrany. Publikace vychází od roku 1979. Každoročně vychází také *UNICEF Annual Report*, která zachycuje významné změny, kterých UNICEF dosáhl vždy za konkrétní rok. [84]

V České republice vznikl jako nevládní organizace v roce 1991 Český výbor pro UNICEF. Výbor seznamuje s jeho principy odborníky i širokou veřejnost a dohlíží nad dodržováním Úmluvy o právech dítěte. Prostřednictvím Českého výboru pro UNICEF lze podpořit činnost UNICEF zakoupením blahopřání nebo jiného dárkového zboží. Při rozsáhlých krizových situacích výbor také organizuje veřejné sbírky na pomoc obětem a pořádá řadu benefičních akcí. [3]

2.4.4 Světový potravinový program

Když postihlo v roce 1962 severní Írán zemětřesení (12 000 mrtvých), Světový potravinový program (dále jen „WFP“) existoval pouze několik měsíců. I přes tento fakt byl již v té době schopen do postižené oblasti dopravit 270 tun cukru, 27 tun čaje a 1500

tun pšenice. Během 80. let 20. století, kdy byla západní část Sahelu postižena hladomorem, dokázal využít od aut po velbloudy všechno, co bylo v jeho silách, aby se pomoci dostalo těm, kteří ji nejvíc potřebovali. V 90. letech 20. století byla velká část pomoci orientována do Rwandy a bývalé Jugoslávie. [37]

Na světě existuje stále 795 milionů lidí, kteří trpí hladem. V současné době představuje vymýcení hladu a podvýživy největší výzvu. V roce 2015 bylo přijato 17 Cílů udržitelného rozvoje, které by do roku 2030 měly přispět ke zlepšení kvality života. Prioritou WFP v této agendě je zastavení hladu, dosažení potravinové bezpečnosti, zlepšení výživy a podpora trvale udržitelného zemědělství. [110]

Světový potravinový program je finančně závislý na několika subjektech. Spolupráce probíhá s přibližně šedesáti vládami, které jsou největšími přispěvateli do rozpočtu WFP. Podniky a firmy přispívají nejen finančně, ale také poskytováním výrobků a služeb. Nelze opomenout také příspěvky dobrovolníků. Příspěvky za rok 2015 činily celkem 5,047,199,902\$ (více než 127 miliard korun). [36] V tabulce níže je znázorněn počet největších přispěvatelů za rok 2015.

Tab. 3 – Seznam největších přispěvatelů za rok 2015 [24, vlastní zpracování]

1.	USA	2,005,995,103\$
2.	Velká Británie	456,855,096\$
3.	Německo	329,258,331\$
4.	Kanada	261,645,796\$
5.	Evropská komise	250,393,394\$
6.	Japonsko	196,773,084\$

Světový potravinový program působí v přibližně 80 zemích světa, kde se zaměřuje na následující oblasti:

- snížení nebezpečí vzniku pohromy;
- rovnost mezi pohlavími;
- výživa;

- podpora drobných zemědělců;
- sociální ochrana a tvorba tzv. záchranných sítí;
- trvalá udržitelnost ekosystémů. [57]

Mezi největší potravinové krize, na jejichž pomoci se v současné době WFP podílí, jsou krize v Iráku, Jemenu, Jižním Súdánu, Sýrii, oblasti jižní Afriky a Čadského jezera. Stejně jako ostatní programy OSN i Světový potravinový program každoročně vydává tzv. *Annual Report* (Výroční zprávu) za daný rok. Každé čtyři roky potom vydává strategické plány, ve kterých jsou vytyčeny cíle na následující čtyřleté období. [60]

Každý ze čtyř výše zmíněných programů OSN hraje důležitou roli při poskytování humanitární pomoci. Rozvojový program OSN poskytuje pomoc i z hlediska dlouhodobého rozvoje, neboť se zaměřuje na oblast snížení chudoby, AIDS, ale také na podporu rozvoje demokratických vlád a dalších činností, jejichž úspěšnost může být dosažena pouze dlouhodobým působením tohoto programu v jednotlivých zemích.

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky pomáhá uprchlíkům i s následným návratem do jejich původní země. V následující tabulce je seznam pěti zemí a počty osob, které se v roce 2013 vrátily do svých zemí původu.

Tab. 4 – 5 úspěšných repatriací v roce 2013 [63, vlastní zpracování]

<i>Země</i>	<i>Počet osob repatriovaných do země původu</i>
Demokratická republika Kongo	68 400
Irák	60 900
Afghánistán	39 700
Somálsko	36 100
Pobřeží Slonoviny	20 000

K Dětskému fondu OSN a Světovému potravinovému programu bychom mohli zařadit jako poskytovatele humanitární pomoci také Světovou zdravotnickou organizaci a Organizaci OSN pro výživu a zemědělství. Jednotlivé programy a agentury OSN se

svými činnostmi navzájem propojují a ve spolupráci s mezinárodními organizacemi vytvářejí komplexní systém poskytování humanitární pomoci.

2.5 České humanitární organizace

ADRA

ADRA je zkratkou anglického „Adventist Development and Relief Agency“, což znamená „Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj“. Byla založena ve Spojených státech amerických. Je to humanitární organizace působící ve více než 130 zemích světa a od roku 1992 působí i v České republice. ADRA patří k největším koordinátorům pomoci při živelních katastrofách v ČR. Aktivně se podílí na pomoci při mimořádných událostech již od roku 1997, kdy byla velká část Moravy zasažena povodněmi. Provozuje též azylové domy a jedenáct dobrovolnických center, které jsou zaměřeny primárně na pomoc seniorům, dětem a zdravotně postiženým osobám. [13] [52]

Při založení se organizace zaměřovala na oblast Afriky (budování nemocnic), centrální Ameriky (pomoc obětem hurikánů), Asie (osvětová činnost v oblasti zdraví a hygieny). V dnešní době je činnost organizace zaměřena především na tři typy projektů:

- humanitární projekty;
- rozvojové projekty;
- lidskoprávní projekty. [13] [52]

Český červený kříž

Počátky světové organizace Červeného kříže se datují do roku 1850. 1. února 1919 byla v Československu založena organizace Československého červeného kříže. V dnešní době má Český červený kříž (dále jen „ČČK“) statut humanitárního občanského sdružení. Organizace ČČK je ošetřena též zákonem č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. [13] [46] Podle výše uvedeného zákona plní ČČK tyto úkoly:

- *působí jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby;*

- působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případě katastrof a jiných mimořádných událostí;
- poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a další humanitární služby;
- šíří znalost Ženevských úmluv;
- vychovává občany k účasti na plnění zdravotnických úkolů a jeho složky úzce spolupracují s poskytovateli zdravotních služeb. [15]

Člověk v tísní

Stejně jako ADRA vznikla tato organizace v roce 1992 pod názvem „Nadace Lidových novin“. Její činnost je zaměřena jak na poskytování humanitární pomoci v ČR, tak i ve světě. Jejím cílem je především efektivně pomáhat lidem v krizových oblastech světa. Člověk v tísní dlouhodobě spolupracuje s vybranými agenturami OSN, nadacemi a dalšími velkými neziskovými organizacemi v ČR i v zahraničí. Organizace disponuje jen minimem stálých finančních zdrojů. [13]

Člověk v tísní je závislý zejména na:

- zdrojích uvolněných českou vládou;
- fondech Evropské Unie;
- veřejných sbírkách, darech právnických a fyzických osob;
- tržbách za vlastní výrobky a podobných zdrojích. [44]

Sdružení Česká katolická charita

Tato nezisková humanitární organizace je součástí římskokatolické církve a patří k největším nestátním poskytovatelům sociálně zdravotních služeb v České republice. Její činnost je orientována především na Českou republiku, ale při katastrofách působí také jinde ve světě. Ve výroční zprávě z roku 2015 je uvedeno, že Česká katolická charita působila ve 34 zemích světa. Činnost v zahraničí je zaměřena na vzdělávání dětí, mládeže, dospělých, prevenci a péči o zdraví, sociální práci a aktivity podporující živobytí v zemích se ztíženými životními podmínkami. [13]

Organizace nabízí od roku 1992 také služby v oblasti migrace a integrace cizinců a uprchlíků. Mezi poskytované služby se řadí integrační kurzy českého jazyka, pomoc uprchlíkům (sociální a právní poradenství, organizace volnočasových aktivit, nabídka humanitárního šatníku) a asistence přesídleným krajanům. [13] [102]

2.6 Historie vzniku vybraných humanitárních krizí

2.6.1 Jemen

Jemen patří mezi nejchudší státy Středního východu a můžeme jej označit za tzv. „zhroucený stát“. Jeho nestabilita je výsledkem působení státních i nestátních aktérů zapojených do této krize. Mezi nestátní aktéry řadíme húthijské povstalce na severu země, separatisty na jihu a v neposlední řadě také Al-Káidu v Jemenu. Za státní aktéry považujeme Saudskou Arábii, Írán a USA. [71]

Tab. 5 – Nestátní aktéři ovlivňující krizi v Jemenu [71, vlastní zpracování]

<i>Název</i>	<i>Cíl</i>	<i>Podpora</i>
Húthijští povstalci na severu	Boj za větší autonomii jejich regionu a přísun finančních zdrojů.	Húthijové jsou podporováni Íránem.
Al-Káida v Jemenu	Zničení současného režimu.	Podporuje separatisty na jihu země.
Separatisté na jihu	Snaha osamostatnit jižní Jemen.	Vůdce jihojemenského hnutí spojen s Al-Káidou v Jemenu.

Tab. 6 – Státní aktéři ovlivňující krizi v Jemenu [71, vlastní zpracování]

<i>Stát</i>	<i>Jeho zájmy</i>
Saudská Arábie	<ul style="list-style-type: none"> • zájem na vnitřní stabilitě Saudské Arábie • bezpečnost hranic u území Saudské Arábie • zabránění růstu iránského vlivu v Jemenu
Írán	<ul style="list-style-type: none"> • snaha uchytit se ve strategicky významném regionu • mocenský boj s USA a Saudskou Arábií • Írán dokazuje šitům, že pokud je potřeba dokáže jim pomoci kdekoliv na světě
USA	<ul style="list-style-type: none"> • podpora jemenské vlády v boji proti Al-Káidě v Jemenu • chce eliminovat stávající hrozbu rozšíření teroristické základny • mocenský boj s Íránem a Saudskou Arábií

V roce 2011 zasáhlo i Jemen stejně jako některé další arabské státy (Tunisko, Egypt) Arabské jaro. Jemenci protestovali proti ekonomickým problémům země a také proti dědičnosti prezidentského úřadu. Na podzim roku 2011 tehdejší prezident Sálíh rezignoval a v únoru 2012 vyhrál volby nynější prezident Hádí. [70]

Jemen má přibližně 24 milionů obyvatel. Podle Úřadu pro koordinaci humanitární činnosti je nedostatkem jídla a vody ohroženo 14 milionů obyvatel. 14,8 milionu lidí nemá přístup k základní zdravotnické péči. Fungující zdravotnická zařízení nemají dostatek materiálu, nejméně 274 zařízení bylo zničeno a mnoho zdravotnických pracovníků bylo zraněno či zabito. 462 000 dětí mladších pěti let trpí akutní podvýživou. Dalšími problémy, s kterými se Jemen během krize potýká, je vzdělávání dětí, jež nemohou kvůli probíhajícímu konfliktu navštěvovat školy a vnitřně vysídlené osoby. Více než 90 % potravin, zdravotnických a farmaceutických produktů je do Jemenu dováženo. [25]

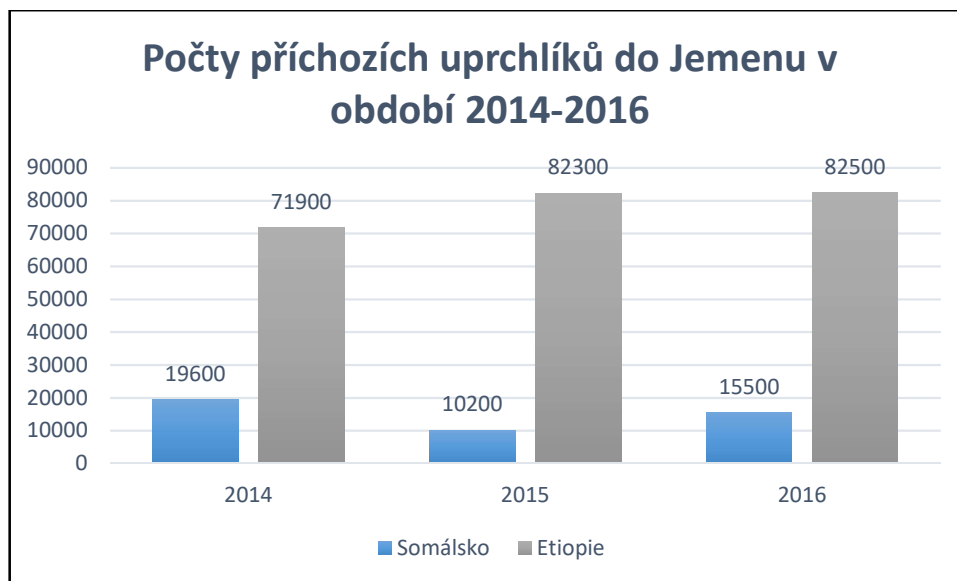
Od vypuknutí Arabského jara se Organizace spojených národů problematikou Jemenu začala zabývat intenzivněji. V roce 2015 byly přijaty krátce po sobě celkem tři rezoluce. OSN se snaží zprostředkovávat tzv. Ženevská mírová jednání, jejichž cílem je dospět k řešení krize. Navzdory špatné bezpečnostní a humanitární situaci nebyla doposud v Jemenu ustanovena žádná mírová mise OSN. [70]

Největším problémem jemenské krize z humanitárního hlediska je nedostatek potravin, kterým trpí přibližně 14 milionů lidí, což představuje téměř 60 % jemenské populace. Jak již bylo zmíněno výše, Jemen je závislý na dovozu potravin a tento fakt tak způsobuje i nestálost cen na trhu. Mezi sektory zasažené krizí můžeme zařadit zemědělský sektor a také oblast rybolovu. Počet rybářů klesl téměř o polovinu z důvodu zvyšujících se cen pohonných hmot, zničení rybářského vybavení a v neposlední řadě také zákazu vývozu ryb do sousedních zemí. [107]

Dalším problémem je nedostatek vody, který Jemen sužoval již před vypuknutím krize. Napříč celou zemí přestává fungovat vodovodní systém a nedostatek pitné vody zvyšuje pravděpodobnost vzniku onemocnění jako je cholera nebo svrab. Ohroženou skupinou jsou vnitřně vysídlené osoby, jež ve většině případů nemají přístup ani k 15 litrům vody za den. Dalšími problémy, kterým tyto osoby čelí, jsou také vysoká cena vody, vzdálenost k jejím zdrojům nebo její kvalita. [107]

Konfliktem je ohroženo také poskytování základních služeb. Fungujících zdravotnických zařízení je pouze 45 % v zemi a i ta, která jsou v provozu, trpí nedostatkem léků, vybavení a personálu. Více než 1600 škol zasažených konfliktem je nevhodných k dalšímu používání, což znamená, že 2 miliony dětí nemohou chodit do škol. [107]

I navzdory probíhajícímu konfliktu přichází do Jemenu také tisíce uprchlíků především z afrických zemí. V následujícím grafu si můžeme všimnout nárůstu počtu uprchlíků především z oblasti Afrického rohu. Pokud se situace v této oblasti nezlepší, lze očekávat stále nové vlny uprchlíků. [107]

Graf 1 – Počty příchozích uprchlíků do Jemenu v období 2014-2016 [107]

V neposlední řadě by měla být poskytnuta ochrana nevinným civilistům, kteří se stávají terčem útoků ve školách, nemocnicích, tržištích a dalších místech. Dlouhodobě trvající konflikt a nemožnost dovozu nejen potravin do země představuje pro obyvatele riziko závislosti na humanitární pomoci.

2.6.2 Súdán

Nepokoje a občanské války zmítají Súdánem již od získání jeho nezávislosti v roce 1956. 1. súdánská občanská válka probíhala v letech 1955-1972 mezi súdánskou vládou a povstalci na jihu země, jejichž cílem bylo získat větší autonomii. Válka skončila v roce 1972 podepsáním mírové dohody v Addis Abebě, která zaručovala jižnímu Súdánu větší autonomii. 2. súdánská občanská válka vypukla v roce 1983 jako reakce na zavedení práva šaría v celém Súdánu. Tento konflikt si vyžádal více než 4 miliony vnitřně vysídlených osob a více než dva miliony mrtvých. [28] [39] V roce 2005 byl konflikt ukončen podepsáním Souhrnné mírové dohody, která zaručovala:

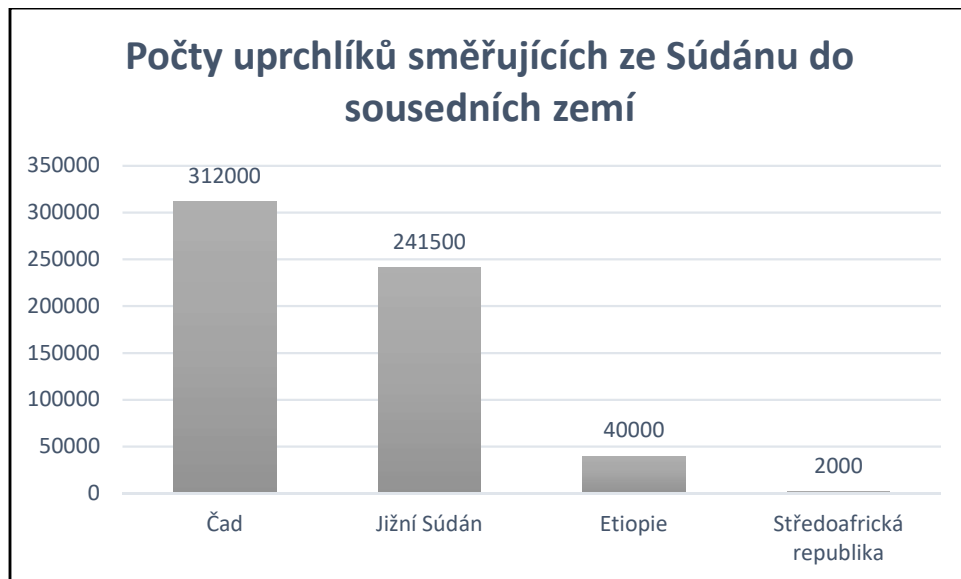
- jižnímu Súdánu autonomii na 6 let;
- rozdělení zisků z prodeje ropy (50:50);
- zákaz zavedení islámského práva šaría na jihu země, který je křesťanský. [54]

Súdán byl ve své historii zasažen dvěma velkými hladomory. Mezi lety 1988-1989 při něm zemřelo více jak 250 000 lidí. Rodiny byly dokonce nuceny prodávat své dcery, za které dostaly několik kusů dobytka. Hladomor v oblasti Bahr El Ghazal v roce 1998 byl způsoben dva roky trvajícím suchem a vyžádal si životy sedmdesáti tisíc lidí. V současnosti je hladomorem zasažen také Jižní Súdán, kde hladem trpí sto tisíc lidí. Pokud se situace nezlepší, hrozí hladomor až jednomu milionu lidí. [1] [8] [56]

V průběhu 2. súdánské občanské války začal vznikat uvnitř Súdánu další konflikt. V únoru 2003 povstalci ze Súdánského osvobozenického hnutí (dále jen „SLA“) a Hnutí pro rovnost a spravedlnost (dále jen „JEM“) zaútočili na vládní pozice v hlavním městě Chartúmu. Súdánská vláda reagovala vytvořením milic zvaných Džandžavíd, které začaly terorizovat černošské obyvatelstvo. Muži byli zabíjeni, ženy znásilňovány a děti unášeny. Vesnice byly vypalovány a infrastruktura včetně škol a nemocnic byla také postupně ničena. V roce 2006 byla mezi súdánskou armádou a jednou z frakcí SLA podepsána Dárfúrská mírová dohoda. Ostatní frakce SLA i JEM ovšem odmítly tuto dohodu podepsat. [72] [1]

Od roku 2007 působí v Dárfúru mise OSN a Africké unie. Súdánský prezident Umar Bašír byl v roce 2009 obviněn z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. I přes veškeré snahy o podepsání mírových dohod se konflikt v Dárfúru nedaří ani po čtrnácti letech ukončit. Konflikt si doposud vyžádal 1,98 milionu vnitřně vysídlených osob a přes 3 miliony osob potřebují humanitární pomoc. Dárfúrský konflikt není bohužel jediným problémem, který Súdán trápí. Oblasti jižního Kordofánu a Modrého Nilu usilují od roku 2011 o dosažení větší autonomie a Súdán s Jižním Súdánem vedou spory o tom, komu připadne oblast Abyei bohatá na zásoby ropy. [39] [72] [73]

Největší problém súdánské krize je vysoký počet vnitřně vysídlených osob. Súdánská vláda odhaduje počet těchto osob až na 2,3 milionu obyvatel. Číslo může být ovšem ještě vyšší, neboť osoby žijící mimo uprchlické tábory je obtížné zaregistrovat. Tisíce lidí též odcházejí do sousedních zemí. [41] V následujícím grafu je znázorněn počet osob prchajících do sousedního Čadu, Středoafriické republiky, Jižního Súdánu a Etiopie.

Graf 2 – Počty uprchlíků směřujících ze Súdánu do sousedních zemí [41]

Mnoho uprchlíků přichází i do Súdánu. V současné době zde žije například 133 000 Syřanů, neboť Súdán jim umožňuje vstup do země bez jakýchkoliv poplatků a neukládá jim povinnost registrovat se jako uprchlíci. Děti mají možnost zdarma navštěvovat základní a střední školy. Syřané mohou v Súdánu také volně pracovat, což jim neumožňuje Jordánsko ani Libanon. [108]

Nedostatek jídla není způsoben jen probíhajícím konfliktem, ale také chudobou, záplavami a suchem. Humanitární pomoc by měla být poskytnuta především těhotným ženám a dětem, neboť podvýživa je nejčastější příčinou úmrtí dětí. V celém Súdánu pak trpí nedostatkem jídla asi 3,6 milionu lidí. Přibližně stejný počet lidí trpících hladem nemá přístup k pitné vodě nebo nemá zajištěny vhodné hygienické podmínky. Zlepšení těchto podmínek je také klíčovým faktorem pro vymýcení některých onemocnění. [41]

Humanitární pomoc by měla být zajištěna také v oblasti zdravotnictví, které trpí nedostatkem léků a personálu. Chybí také kvalitní systém zásobování zdravotnických zařízení. Přístup k základní zdravotní péči nemá 4,3 milionu lidí. Zkvalitněním zdravotní péče by se snížil počet úmrtí na nemoci, kterým lze předcházet a také by došlo k eliminaci epidemií. [41]

Neměli bychom také zapomenout na pomoc lidem, kteří se vrátili zpět do Súdánu. Humanitární organizace by se spolu s vládou měly zaměřit také na následnou integraci těchto osob do společnosti prostřednictvím rozvojových projektů. V této fázi pomoci by měl být kladen důraz především na pomoc s obnovou jejich živobytí.

2.6.3 Sýrie

Konflikt v Sýrii propukl v roce 2011. Stejně jako ostatní arabské země byla i Sýrie zasažena Arabským jarem. Počáteční protesty proti režimu prezidenta Asada zanedlouho přerostly ve válku mezi syrskou vládou, podporovanou Ruskem a Íránem, a povstaleckými skupinami. Tato válka způsobila přenesení nepokojů do sousedních oblastí a také invazi Islámského státu (dále jen „IS“) do Sýrie. IS dobyl v Sýrii rozsáhlá území a dopouští se násilí na šiitech, křesťanech a dalších náboženských menšinách. IS je nechvalně známý také popravami zajatců pocházejících převážně z USA, Velké Británie a Francie. [23] [76]

Spojené státy spolu s Velkou Británií, Francií a podporou Turecka, Saudské Arábie a dalších partnerů provedly více než 15 000 vzdušných útoků proti cílům IS. V září 2015 se jako reakce na požadavek syrské vlády do bombardování zapojilo i Rusko. Od zapojení zahraničních zemí do konfliktu počet obětí neustále narůstá. Lidé utíkají kvůli násilí, ale také poškozené infrastruktuře. 95 % Syřanů nemá přístup k základní zdravotnické péči, 70 % obyvatel nemá přístup k pitné vodě a více než polovina syrských dětí nechodí do školy. [23] [76]

Konflikt si dosud vyžádal více než 400 000 mrtvých, 6 milionu vnitřně vysídlených osob a přes pět milionu lidí bylo nuceno utéci ze země. Mnoho lidí uteklo do sousedního Libanonu a Jordánska. Přes dva miliony Syřanů utekly do sousedního Turecka, případně se vydaly na cestu do Evropy. Občanská válka v Sýrii je považována za jednu z nejhorších humanitárních katastrof současnosti. [23] [76]

Humanitární pomoc v Sýrii poskytuje přes 300 syrských neziskových organizací, více než 60 mezinárodních organizací, Červený kříž, Červený půlměsíc a 13 agentur OSN. Určitý druh humanitární pomoci potřebuje v Sýrii přibližně 60 % populace, tedy zhruba 13,5 milionu lidí. Kromě nedostatku jídla, přístupu k pitné vodě, základní zdravotní péči a vysokému počtu vnitřně vysídlených osob je krize v Sýrii ještě umocněna faktem, že

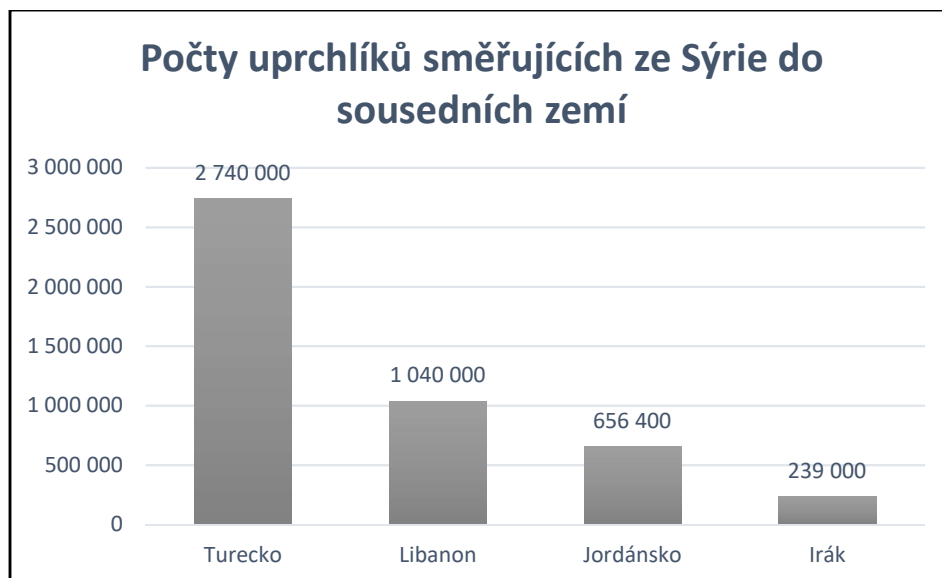
téměř 5 milionu lidí, kteří potřebují pomoc, se nachází v těžce přístupných oblastech nebo lokalitách, které jsou v obležení povstalců a členů IS. V těchto oblastech umírají následkem hladu či neposkytnutím včasné zdravotní péče stovky lidí. [75]

Zajištění potravinové bezpečnosti je v žebříčku potřeb na nejvyšším místě. Nedostatkem potravin trpí 7 milionu Syřanů a další 2 miliony jsou v ohrožení. Pokud přičteme k nedostatku potravin také fakt, že téměř polovina ohrožených lidí žije v místech, kde je poskytování humanitární pomoci obtížné, vyvstává další problém a tím je podvýživa. [75]

Vlekly šestiletý konflikt má dopad také na ekonomiku země. 2,7 milionu Syřanů ztratilo kvůli konfliktu svou práci a země se tak potýká s přibližně 53 % nezaměstnaností. V průběhu let bylo zničeno také mnoho silnic a mostů. Humanitární pomoc by se měla soustředit nejen na zajištění základních životních potřeb, ale také na ochranu civilistů, jež jsou nejvíce zasaženi nečekanými útoky. [75]

Od vypuknutí krize v Sýrii zemřelo více než sto humanitárních pracovníků a další desítky byly zraněny. Útoky se nevyhýbají také nemocnicím, kterých bylo od ledna 2016 do srpna téhož roku zaznamenáno víc jak sto. Výjimkou nejsou ani útoky na humanitární konvoje. V září 2016 zemřelo poblíž Aleppa při takovém útoku 33 lidí. Ochrana humanitárních pracovníků, stejně tak jako pacientů ve zdravotnických zařízeních, by měla být zajištěna v souladu s humanitárními principy. Nejvíce ohroženými skupinami ze zdravotního hlediska jsou osoby, které byly v minulosti jakkoli zraněny, těhotné ženy, osoby trpící chronickým onemocněním a neočkované děti. [75]

Konflikt v Sýrii zasáhl i sousední státy, do kterých se Syřané uchylují. Následující graf znázorňuje počty uprchlíků, kteří migrují zejména do Turecka a Libanonu. V grafu jsou zobrazeny jen sousední státy Sýrie. Mnoho lidí směřuje též do Evropy nebo afrických států.

Graf 3 – Počty uprchlíků směřujících ze Sýrie do sousedních zemí [75]

3 CÍLE PRÁCE

Na základě vybraných světových humanitárních krizí budou analyzovány příslušné mise OSN, které byly v jednotlivých státech ustanoveny. Analýzy misí budou provedeny použitím SWOT analýzy. Pomocí této analýzy budou identifikovány silné i slabé stránky mise, příležitosti, jež mohly ovlivnit jejich průběh a také hrozby, kterým mise během svého působení čelily, případně stále čelí. Následně bude provedena komparace jednotlivých misí z hlediska počtu personálu a národnostního složení jednotlivých misí.

Cílem práce je především zhodnocení efektivity, průběhu a přínosu misí OSN na základě Radou bezpečnosti schváleného mandátu a daných úkolů mise. Zhodnocena bude též činnost Světového potravinového programu ve vybraných zemích a efektivita poskytování humanitární pomoci dvěma vybranými českými humanitárními organizacemi v zahraničí.

V závěru budou komparovány výsledky zkoumání a stanovena doporučení pro další rozvoj procesu humanitárního a bezpečnostního plánování při rozsáhlých krizích ve světě.

4 METODIKA

V teoretické části práce byla provedena literární rešerše z dostupných knižních a internetových zdrojů. Cílem provedené rešerše bylo získat co největší povědomí o hlavních orgánech OSN poskytujících humanitární pomoc a také o vzniku a důsledcích vybraných světových humanitárních krizích.

V praktické části bude použita analýza SWOT, která na základě čtyř kvadrantů (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) umožní posoudit jednotlivé silné stránky misí a v našem případě poskytne i informaci, zda byly úkoly mise splněny či nikoliv. Kvadrant slabých stránek bude analyzovat nedostatky misí a skutečnosti, které ovlivnily jejich neúspěšnost. Příležitosti budou spatřovány ve vnějších okolnostech, jimiž mohly být mise ovlivněny a jejich efektivita zvýšena, pokud by byly využity. Hrozby budou rovněž představovat vnější faktory ovlivňující aktivity jednotlivých misí. Dlouhodobé působení těchto faktorů může mít negativní dopad na vybrané mise a jejich nemožnost eliminace může ohrozit i samotnou existenci misí. [77]

Komparace jednotlivých misí bude provedena z hlediska personálu působícího při misích a z hlediska příspěvku personálu jednotlivých zemí. Ke komparaci byla použita data z oficiálních dokumentů OSN dostupných na internetu. Obě hlediska budou srovnávána vždy po celou dobu působení misí a jednotlivá data se vztahují k oficiálně udávaným prosincovým počtům.

Činnost Světového potravinového programu bude sledována ve vymezeném období 2005-2015 z hlediska počtu osob ohrožených hladem a z hlediska počtu zemí, ve kterých program ve vymezeném období působil. Činnost programu ve vybraných zemích bude z hlediska velkého množství údajů analyzována vždy v období jednoho roku. Data byla použita z oficiálních výročních zpráv vydávaných Světovým potravinovým programem a zpráv vztahujících se k jednotlivým zemím.

Přínos českých humanitárních organizací v zahraničních krizích bude analyzován z hlediska poskytnutých služeb, hodnoty příspěvků, které dvě vybrané organizace každoročně vyčleňují ze svého celkového rozpočtu a v neposlední řadě také z hlediska

příspěvků, které přijímají od svých donorů. Data budou využita z oficiálních údajů dostupných z výročních zpráv a jiných relevantních zdrojů.

5 ANALÝZA A EVALUACE MISÍ OSN

V této části budou analyzovány mise OSN, které byly ustanoveny v Súdánu a Sýrii. V Jemenu i vzhledem ke špatné bezpečnostní situaci nebyla doposud žádná mise ustanovena. Pomocí SWOT analýzy budou zjištěny silné a slabé stránky mise, příležitosti a hrozby, kterým mise čelily, případně stále čelí.

5.1 Mise OSN v Súdánu

První mise OSN v Súdánu United Nations Mission in Sudan (dále jen „UNMIS“) byla ustanovena 25. března 2005 na základě rezoluce 1590 Rady bezpečnosti a jejím úkolem byla podpora realizace Souhrnné mírové dohody, která byla 9. února 2005 podepsána súdánskou vládou a Súdánskou lidovou osvobozenou armádou. Mimo tento hlavní úkol měla také dohlížet na:

- usnadňování procesu návratu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob;
- doručování humanitární pomoci;
- posilování a podporu lidských práv. [96]

Podepsáním Souhrnné mírové dohody ovšem neskončil konflikt v Dárfúru. Africká Unie navýšila počet celkového personálu na 3320 osob. 5. května 2006 byla v Dárfúru po více než třech letech probíhajícího konfliktu podepsána mírová dohoda, s kterou někteří nesouhlasili, a tak propukly další nepokoje. Generální tajemník OSN proto navrhl Radě bezpečnosti rozšíření stávající mise UNMIS do oblasti Dárfúru, kde by dohlížela nad implementací mírové dohody. Mezi další úkoly rozšířené mise patřila ochrana civilistů, především vnitřně vysídlených osob žijících v uprchlických táborech napříč třemi dárfúorskými provinciemi. V srpnu 2006 tak bylo Radou bezpečnosti schváleno rozšíření stávající mise UNMIS. Rozšíření mise zde ovšem narazilo na výhrady súdánské vlády, která nesouhlasila s misí vedenou výhradně OSN. [96] V roce 2007 byla ustanovena mise OSN a Africké unie UNAMID, která je popsána v další kapitole.

Mise se v roce 2010 zaměřila mimo jiné na pomoc při organizování voleb a následného referenda o odtržení Jižního Súdánu v roce 2011. Mise byla oficiálně ukončena 9. července 2011. V květnu téhož roku požádal generální tajemník Radu bezpečnosti o zvážení možnosti prodloužení mise UNMIS o tři měsíce z důvodu

probíhajících nepokojů. 31. května 2011 ovšem súdánská vláda prodloužení přítomnosti mise UNMIS v zemi odmítla a mise tak skončila k plánovanému datu. [98]

Aplikací SWOT analýzy byly zjištěny následující silné a slabé stránky mise, hrozby, jimž během svého působení čelila a také příležitosti, které by bývaly mohly vést k vyšší efektivitě mise.

Tab. 7 – SWOT analýza mise UNMIS

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • výcvik policistů v Jižním Súdánu • odminování a oprava zničené silniční infrastruktury • asistence při přípravě na volby (2010) a referendum o odtržení Jižního Súdánu (2011) • snaha zprostředkovat jednání o budoucnosti oblasti Abyei • podepsání dohody „<i>Abyei Road Map Agreement</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> • mise se zaměřila na více oblastí, nejen na dodržování Souhrnné mírové dohody z roku 2005 • rozšíření mandátu • omezování volného pohybu personálu mise • vyhnání neziskových organizací z oblasti Dárfuru • nedostatečná ochrana civilistů
<i>Příležitosti</i>	<i>Hrozby</i>
<ul style="list-style-type: none"> • rostoucí počet osob podílejících se na misi • pravidelné předávání zpráv Radě bezpečnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • růst počtu ozbrojených skupin • příliv povstalců ze sousedního Čadu • neochota vlády s misí spolupracovat

Mezi silné stránky mise můžeme zařadit úspěchy, kterých během svého působení dosáhla. Za největší úspěch považujeme pomoc při zprostředkování voleb a uspořádání následného referenda o odtržení Jižního Súdánu. Podařilo se také opravit stovky kilometrů zničených silnic a mostů. Dalším úspěchem bylo podepsání dohody „*Abyei Road Map Agreement*“ [14] mezi Súdánskou lidovou osvobozenou armádou a súdánskými ozbrojenými silami. Podepsáním této dohody obě strany stáhly svá vojska

z oblasti Abyei a umožnili tak jednotkám UNMIS jejich plné rozvinutí. Mimo jiné se podíleli také na rekonstrukci města a návratu civilistů zpět do oblasti.

Slabými stránkami mise bylo její zaměření na více oblastí a pozdější rozšíření mise do oblasti Dárfúru, kde se konflikt nepodařilo vyřešit dodnes. Velkou roli hrál také fakt, že súdánská vláda dělala vše pro to, aby byl jakýkoliv rozvoj mise co nejobtížnější. Vydání mezinárodního zatykače na prezidenta Umara Bašíra mělo dopad na poskytování humanitární pomoci v Dárfúru. Několik organizací bylo z oblasti Dárfúru vyhnáno, což zkomplikovalo proces poskytování pomoci.

Mezi příležitostmi, kterých mise mohla využít, byl téměř již od počátku počet osob podílejících se na misi, jenž od roku 2006 vždy přesahoval deset tisíc. Při takovémto počtu osob, zahrnujících přes osm tisíc vojáků, mohla být zajištěna větší ochrana civilistů. Generálním tajemníkem byla také pravidelně o situaci v Súdánu informována Rada bezpečnosti, jež mohla podniknout kroky přispívající k větší efektivitě mise.

Mise se během svého působení potýkala také s překážkami, jež její průběh mnohdy komplikovaly. Zpočátku, mise čelila přílivu povstalců ze sousedního Čadu a také fenoménu růstu povstaleckých skupin. Súdánská vláda také nebyla ochotna spolupracovat s ustanovenou misí a vytvářela jí překážky ve formě omezování pohybu personálu nebo prodlužovala schválení rozmístění jednotek v zemi. Misi také negativně ovlivnily boje probíhající v oblast Abyei, kvůli kterým musel být dočasně evakuován i její personál.

Názory na (ne)úspěšnost mise se liší. Na jedné straně je jí vyčítána neschopnost ochrany civilistů a neúspěch při repatriaci uprchlíků do země. Na druhou stranu musíme uvést, že mise UNMIS je jedinou misí, jež byla v Súdánu ukončena. Její hlavní úkol, implementace a dohled nad dodržováním mírové dohody, můžeme označit také za úspěšný, neboť v roce 2010 proběhly volby a následně v roce 2011 i referendum. Mise UNMIS tedy splnila několik bodů, které byly uvedeny v Souhrnné mírové dohodě.

5.2 Mise OSN a Africké unie v Súdánu

Súdán patří mezi ty státy, které přijímají humanitární pomoc již od roku 2000. Situaci v Súdánu dlouhodobě ovlivňují nejen vleklé konflikty, ale i trvalé přesídlení obyvatel, jejich podvýživa, nedostatek potravin, chudoba a v neposlední řadě též

zhoršující se ekonomická situace v zemi. Konflikt v Dárfúru je navíc umocňován zvyšující se kriminalitou. V dárfúrské oblasti Jebel Marra je poskytování humanitární pomoci od roku 2011 značně omezeno, neboť oblast ovládají povstalci ze Súdánského osvobozeneckého hnutí. [59]

Od roku 2007 působí v Súdánu mise OSN a Africké Unie – African Union/United Nations Hybrid operation in Darfur (dále jen „UNAMID“). Mise byla ustanovena 31.7.2007 na základě rezoluce Rady bezpečnosti 1769 s cílem stabilizovat oblast Dárfúru. Mandát mise je každoročně obnovován a mezi úkoly, které mise plní, patří:

- ochrana civilistů;
- usnadňování procesu doručování humanitární pomoci a také dohled nad bezpečností humanitárních pracovníků;
- dohled nad dodržováním uzavřených dohod;
- pomoc při prosazování lidských práv. [18]

Velitelství mise má sídlo ve městě El Fasher v severním Dárfúru a další čtyři pobočky napříč celou oblastí. Mise UNAMID byla do roku 2012 největší misí OSN na udržování míru s více než dvaceti třemi tisíci pracovníky. V tomto počtu je zahrnuto přes patnáct tisíc vojáků, přes tři tisíce policistů a přibližně pět tisíc neuniformovaných osob. [59] Od roku 2013 je největší misí co do počtu personálu i nejvyššího ročního rozpočtu, mise MONUSCO probíhající od roku 2010 v Demokratické republice Kongo.

Tab. 8 – SWOT analýza mise UNAMID

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • asistence při transportu vrchních velitelů povstaleckých skupin z Darfúru do Doha • přístup civilistů do kanceláře UNAMID pro lidská práva • realizace workshopů • asistence při poskytování humanitární pomoci • eskorta humanitárních konvojů 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatek techniky • nedostatečná ochrana civilistů • nedůvěra civilistů v misi • nedostatek personálu pro rozsáhlou oblast Dárfúru • neúspěch při realizaci návratu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob • složení mise

<i>Příležitosti</i>	<i>Hrozby</i>
<ul style="list-style-type: none"> • změna režimu • odsouzení útoků a zabíjení personálu mise • přehodnocení mandátu mise 	<ul style="list-style-type: none"> • útoky na personál mise • rivalita mezi OSN a Africkou unií • překážky kladené vládou • neochota vlády s misí spolupracovat

I přes velkou kritiku této mise jsme našli činnosti, díky jejichž realizaci je v některých aspektech považována za úspěšnou a bez níž by se situace v oblasti Dárfúru i nadále zhoršovala. Samotnými obyvateli Dárfúru je přítomnost mise pozitivně vnímána především z hlediska realizování řady workshopů zaměřených na problematiku zdraví, lidských práv nebo rovnosti pohlaví. Civilisté si cení také možnosti přístupu do kanceláře UNAMID pro lidská práva, kde mohou hlásit například i krádeže. Z dlouhodobých pozitivních výsledků mise můžeme uvést obnovu několika škol a také fakt, že bez eskorty humanitárních konvojů by pomoc mnohdy na místo určení ani nedorazila.

S čím jsme se při analýze této mise setkávali především, bylo její negativní hodnocení. Mezi hlavní příčiny tohoto hodnocení řadíme především nedostatek jak personálu, tak i vybavení mise. I přes to, že byla mise UNAMID do roku 2013 největší misí OSN, oblast Dárfúru je natolik rozlehlá, že ani takto vysoký počet personálu není pro efektivitu mise dostatečný. Mise není limitována jen počtem personálu, ale i chybějícími kusy techniky. Kvůli nedostatku vrtulníků musejí příslušníci mise využívat k pravidelným kontrolám automobily a stávají se tak častým terčem útoků povstaleckých skupin. Nejčastěji vyčítaným aspektem mise je nedostatečná ochrana civilistů především v uprchlických táborech. Mezi slabé stránky můžeme dále zařadit nedůvěru obyvatelstva v misi a její složení. Kvůli podmínkám kladeným ze strany súdánské vlády tvoří většinu mise příslušníci afrických zemí. Můžeme tedy jen odhadovat, zda by mise byla úspěšnější, kdyby její součástí byly také americké či evropské jednotky.

Pokud bychom měli analyzovat možnosti, které by mohly vést k větší efektivitě a úspěšnosti mise, měli bychom začít u možnosti přehodnocení mandátu mise Radou bezpečnosti. Mandát by se měl zaměřit zcela jistě na lepší ochranu civilistů a úkoly jako například monitoring na hranicích by mohly provádět i jednotky policistů. Největší

příležitost, která by mohla vést ke změně stávající bezpečnostní situace, spatřujeme ve změně vedení země. Prezident Umar Bašír klade misi překážky ve formě neschvalování víz příslušníkům mise i řadě pracovníkům humanitárních organizací nebo zbytečného prodlužování schvalování potřebných dokumentů již od jejího začátku. Kooperace vlád a nejvyšších představitelů země s misemi hraje také klíčovou roli v hodnocení její efektivity. V tomto případě můžeme mluvit spíše o nespolupráci. Posledním aspektem, který by mohl změnit alespoň přístup súdánské vlády k působení mise v zemi, by mohlo být hlasitější odsouzení útoků na příslušníky mise a jejich zabíjení především africkými státy.

Mezi faktory, které mohou negativně ovlivnit další působení mise, můžeme zařadit útoky na personál mise a dalších humanitárních organizací působících v Dárfúru, které špatná bezpečnostní situace může donutit k definitivnímu odchodu z oblasti. Jak již bylo zmíněno, hrozbu představuje především postoj súdánské vlády k působení mise v zemi. Pokud bude vláda i nadále odmítat jakoukoliv spolupráci a bude se k misi stavět defenzivně, jsou možnosti zefektivnění minimální.

Zlepšení situace a vyřešení konfliktu v Dárfúru lze předpokládat v případě, kdy strany konfliktu zvýší svá úsilí o jeho vyřešení a budou dodržovat následnou implementaci mírové dohody. Vláda by měla přestat klást překážky všem iniciativám, které se aktivně podílejí na zlepšení situace v Dárfúru a také by měla začít s procesem odzbrojování milic Džandžavíd, která nejvíce terorizují dárfúrské obyvatelstvo.

5.3 Prozatímní bezpečnostní síly OSN pro oblast Abyei

27. června 2011 byla Radou bezpečnosti schválena mise United Nations Interim Security Force for Abyei (dále jen „UNISFA“). Mise byla vytvořena jako reakce na eskalující násilí a vyhnání obyvatelstva z oblasti Abyei, které leží na hranici mezi Súdánem a v té době nově vznikajícím Jižním Súdánem. Mise byla ustanovena na dobu šesti měsíců na základě rezoluce 1990 s celkovým počtem 4200 vojáků, 50 policistů a přiměřeným počtem v podobě civilního personálu. [59]

Hlavními úkoly mise je monitorování situace na severní a jižní hranici oblasti, usnadňování procesu doručování humanitární pomoci a demilitarizace oblasti Abyei.

Mise dostala též mandát k použití síly, pokud by byli ohroženi civilisté nebo humanitární pracovníci působící v oblasti Abyei. Mise původně ustanovená na dobu šesti měsíců trvá v Súdánu dodnes. V případě potřeby mají také oprávnění zajišťovat spolu s místní policií bezpečnost ropné infrastruktury. [94]

14. prosince 2011 schválila Rada bezpečnosti rezoluci 2024, která rozšířila mandát mise UNISFA. Rozšíření zahrnovalo podporu efektivní bilaterální spolupráce mezi Súdánem a Jižním Súdánem a budování vzájemné důvěry. V květnu 2013 bylo schváleno navýšení vojenského personálu mise. [95]

Tab. 9 – SWOT analýza mise UNISFA

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • rychlost rozmístění jednotek • monitoring klidu zbraní • demilitarizace oblasti Abyei • odminování oblasti a odstranění nevybuchlé munice 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatek vrtulníků • problémy se zabezpečením mise • pomalý proces schvalování rozmístění mise • překážky při naplňování mandátu
<i>Příležitosti</i>	<i>Hrozby</i>
<ul style="list-style-type: none"> • jednotky z Etiopie • vyřešení konfliktu v Dárfúru a dalších nestabilních oblastech 	<ul style="list-style-type: none"> • neexistence návrhu o statusu oblasti Abyei • přetrvávající boje mezi kmeny • nestabilita sousedních oblastí

Jednotky byly v oblasti Abyei rozmístěny již měsíc po schválení vyslání mise. Rychlost rozmístění byla ovlivněna i faktem, že téměř celou misi tvoří příslušníci ze sousední Etiopie.

Mezi úspěchy mise řadíme dále fakt, že od počátku působení mise nedochází ke zvýšenému počtu ozbrojených konfliktů mezi místními kmeny. Mezi hlavní úkoly mise patřila demilitarizace oblasti Abyei, kterou můžeme také považovat za úspěšnou. Na závěr ještě zmíníme úspěch při odminování a odstraňování nevybuchlé munice v oblasti.

Díky této činnosti se zvyšuje pravděpodobnost návratu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob zpět do svých domovů.

Mise se na svém začátku potýkala s řadou problémů. Jako první můžeme uvést problémy logistického charakteru. Mise nedisponovala dostatečným počtem vrtulníků a také ubytovacím zázemím pro personál mise. Personál bydlel přechodně i ve stanech a k pravidelným kontrolám byly kvůli nedostatku vrtulníků používány jen automobily. Tyto dvě skutečnosti ztěžovaly průběh mise především v období dešťů. Stejně jako v předešlých misích, které byly ustanoveny v Súdánu, byly i misi UNISFA kladeny překážky ze strany súdánské vlády. Mise nemohla zpočátku svou činnost plně rozvinout, neboť vláda protahovala schválení o rozmístění mise a personálu nebyla dodána mapa, na které byla vyznačena minová pole.

Za příležitost a zároveň výhodu mise můžeme brát její složení. Mise UNISFA je ukázkou toho, že nasazení jednotek, které mají vyšší povědomí o situaci a konfliktu v oblasti, může ovlivnit i vnímání obyvatel a v budoucnosti by mohlo ovlivnit i postoj súdánské vlády k ustanoveným misím. Mezi příležitostmi, díky kterým by mohla být mise úspěšně ukončena, radíme také vyřešení konfliktu v Dárfúru a ukončení bojů v dalších částech Súdánu, jež by vedlo k celkové stabilizaci země.

Úspěšné ukončení mise bude i nadále ovlivněno faktem, že doposud nebyla mezi stranami vytvořena žádná dohoda o finálním statusu oblasti Abyei. Situaci můžou ovlivnit také boje mezi místními kmeny, které se během působení mise v oblasti minimalizovaly, nikoliv však vymizely. Dlouhodobá nestabilita sousedních oblastí, především oblasti Modrého Nilu a Jižního Kordofánu, může hrát v budoucnosti klíčovou roli ve stabilitě celého regionu.

5.4 Pozorovací mise OSN v Sýrii

21. dubna 2012 byla na základě rezoluce 2043 Rady bezpečnosti ustanovena mise s názvem United Nations Supervision Mission in Syria (dále jen „UNSMIS“). Mise byla ustanovena na dobu devadesáti dnů a jejím úkolem bylo:

- dohlížet na ukončení bojů mezi všemi zúčastněnými stranami a,

- dohled nad plněním šestibodového plánu zmocněnce OSN a Ligy arabských států. [97]

Rada bezpečnosti vyzvala syrskou vládu k zabezpečení co nejefektivnějšího průběhu mise, které kladlo požadavky zejména na:

- rychlé a efektivní rozmístění personálu;
- zajištění volného pohybu personálu v rámci plnění svěřeného mandátu;
- svobodu komunikace se syrskými obyvateli bez hrozby jakékoliv odplaty.

Po počátečním klidu zbraní došlo 15. června 2012 k znovuvypuknutí bojů a mise musela své aktivity kvůli zesíleným bojům pozastavit. 20. června 2012 Rada bezpečnosti prodloužila mandát mise na základě rezoluce 2059 o dalších třicet dnů a další prodloužení mise bylo stanoveno pod podmínkou, že boje skončí a dojde ke snížení násilí páchaného všemi stranami. Jelikož tyto podmínky nebyly splněny, mise byla 19. srpna 2012 ukončena. [99]

Tab. 10 – SWOT analýza mise UNSMIS

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • rychlost realizace • pokles počtu obětí 	<ul style="list-style-type: none"> • krátkodobé působení mise • přerušení mise kvůli zhoršené situaci
<i>Příležitosti</i>	<i>Hrozby</i>
<ul style="list-style-type: none"> • pravidelné zprávy o dění • civilní mise se sídlem v Damašku 	<ul style="list-style-type: none"> • útoky na personál mise • nehoda ohledně dalšího průběhu mise

Vzhledem ke krátkodobému působení mise v zemi, není analýza mise UNSMIS natolik obsáhlá jako předešlá hodnocení misí. Přestože je tato mise považována za neúspěch, neboť válka v Sýrii probíhá dodnes, můžeme vyzdvihnout některé faktory. Rychlost realizace mise UNSMIS byla jedním z faktorů snahy mezinárodního společenství ukončit konflikt v Sýrii. 12. dubna 2012 byla přijata rezoluce 2042 a zahájeny rozhovory se syrskou vládou a opozičními skupinami v zemi o rozmístění mise. 21. dubna

byla oficiálně ustanovena mise UNSMIS a 30. května byla mise plně akceschopná. [20] Jako silnou stránku mise můžeme ještě označit pokles počtu obětí v průběhu jejího působení. V následující tabulce jsou uvedeny počty obětí v období před působením mise, v průběhu jejího působení a po jejím skončení.

Tab. 11 – Přehled počtu obětí v konkrétních obdobích [10, vlastní zpracování]

<i>Období</i>	<i>Počet obětí</i>
17.2.-15.4.2012	4290
16.4.-14.6.2012	3991
14.6.-12.8.2012	9251

Činnost mise byla ovlivněna eskalujícím napětím a boji, kvůli nimž byla na několik dnů její činnost přerušena. Za slabou stránku mise považujeme také její ustanovení na dobu pouze čtyř měsíců, i když lze jen odhadovat, zda by dlouhodobější charakter mise měl vliv na dění v zemi.

Za největší příležitost, která mohla vést ke změně situace v zemi, považujeme návrh generálního tajemníka OSN, který navrhl ustanovení civilní mise v Damašku, jež by měla politický charakter. Generální tajemník také přiznal, že ustanovení takovéto mise by mohlo v syrské vládě vyvolat dojem, že se OSN angažuje v politických věcech země. Stálí členové Rady bezpečnosti tento návrh zamítli.

Největší hrozbu ohrožující stabilitu mise představovaly útoky na personál a nemožnost jeho volného pohybu v oblasti. Dále bychom zde mohli zařadit neshodu o dalším působení mise v zemi. Generální tajemník navrhoval působnost civilní mise v Damašku, Rusko navrhovalo prodloužení mise o dalších 90 dnů a Velká Británie spolu s dalšími západními státy navrhovala prodloužení mise o 45 dnů s pohrůžkou uvalení sankcí na Sýrii.

Krátkodobě působící misi UNSMIS hodnotíme jako neúspěšnou z několika důvodů. Ustanovené misi se nepodařilo ukončit těžké boje mezi povstalci a syrskou

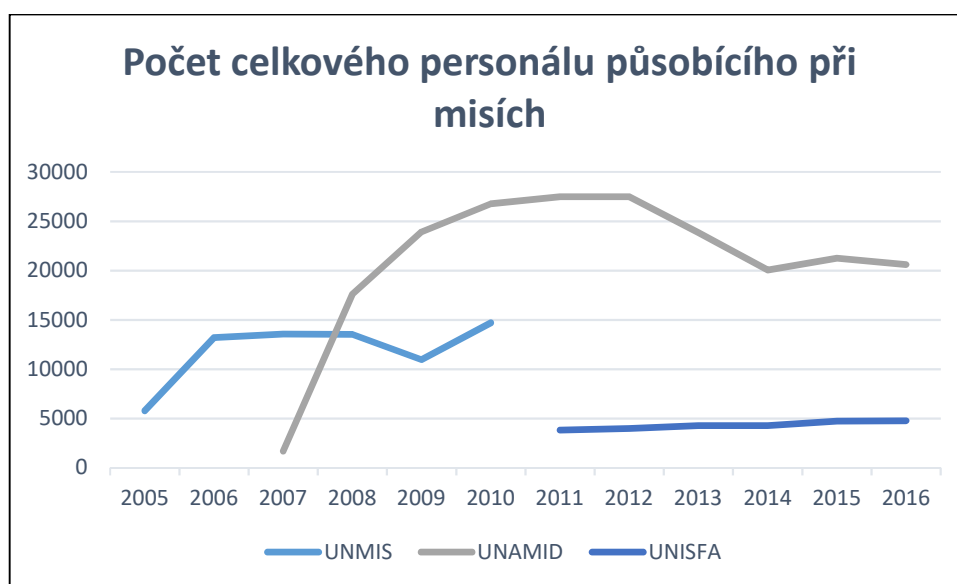
vládou a mír v zemi není nastolen ani po šesti letech trvání konfliktu. Načasování nasazení vojenských pozorovatelů lze také vnímat jako nesprávné, neboť v Sýrii nebyl v té době nastolen mír, ani podepsána dohoda o příměří.

6 KOMPARACE MISÍ OSN

V této kapitole bude provedena komparace misí z hlediska poskytnutého personálu a na závěr bude provedena komparace účasti jednotlivých zahraničních jednotek v zemi.

6.1 Z hlediska personálu působícího při misích

V této podkapitole bude srovnán počet celkového personálu v jednotlivých misích. Do tohoto počtu je zahrnut počet vojáků, vojenských pozorovatelů, policisté, mezinárodní civilní personál, místní civilní personál a dobrovolníci OSN.

Graf 4 – Přehled celkového personálu působícího při misích [58]

Z hlediska nejvyššího počtu personálu působícího v námi vybraných misích je největší mise UNAMID. I když se nám může zdát počet personálu dostatečný, při rozloze Dárfúru (493 180 km²) je i toto číslo stále nízké. I přes průměrný počet třinácti tisíc vojáků v misi se v oblasti nedaří chránit civilisty před útoky ozbrojených skupin. Mise UNAMID byla do roku 2012 vůbec největší misí OSN. Od roku 2013 je největší misí mise MONUSCO působící v Demokratické republice Kongo s celkovým počtem personálu překračujícím 25 000 osob.

Personál mise UNMIS byl také z velké části tvořen vojáky. V prvním roce mise překračoval celkový počet personálu pět tisíc osob. Počet osob podílejících se na misi se

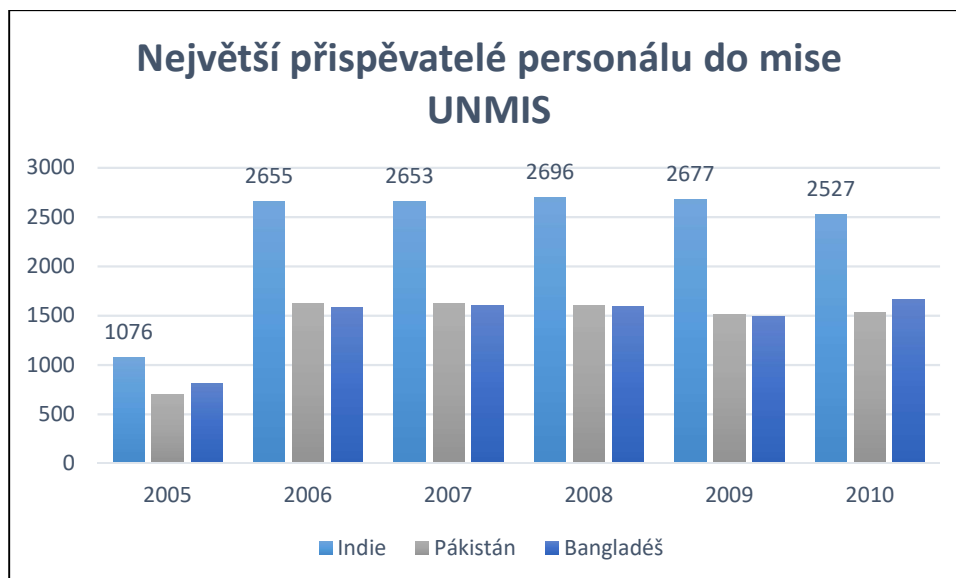
každoročně zvyšoval a na jejím konci se téměř ztrojnásobil a dosahoval počtu přes čtrnáct tisíc osob. Tento počet byl cíleně navyšován v důsledku dlouhodobé přípravy voleb a následného referenda o odtržení Jižního Súdánu. Výsledkem bylo sedmnáct tisíc vyškolených policistů a policistek jihosúdánské policejní služby.

V současnosti stále probíhající misi UNISFA tvoří již od jejího ustanovení personál, jehož počet nepřekročil pět tisíc osob. Co do počtu celkového personálu ji tak můžeme označit za nejméně početnou. Její velikost přičítáme zejména oblasti, ve které působí. Oblast Abyei je na rozdíl od Dárfúru téměř padesát krát menší a její celková rozloha činí 10 546 km².

V této podkapitole není počet personálu mise UNSMIS v grafu znázorněn z důvodu pouze několikaměsíčního působení této mise v Sýrii. Mise byla tvořena výhradně vojenskými pozorovateli, mezinárodním a místním civilním personálem. Celkový počet personálu za dobu jejího působení nepřesáhl tři sta osob. Lze jen odhadovat, zda by vyšší počet vojenských pozorovatelů a působícího personálu v zemi měl pozitivnější dopad na situaci v Sýrii.

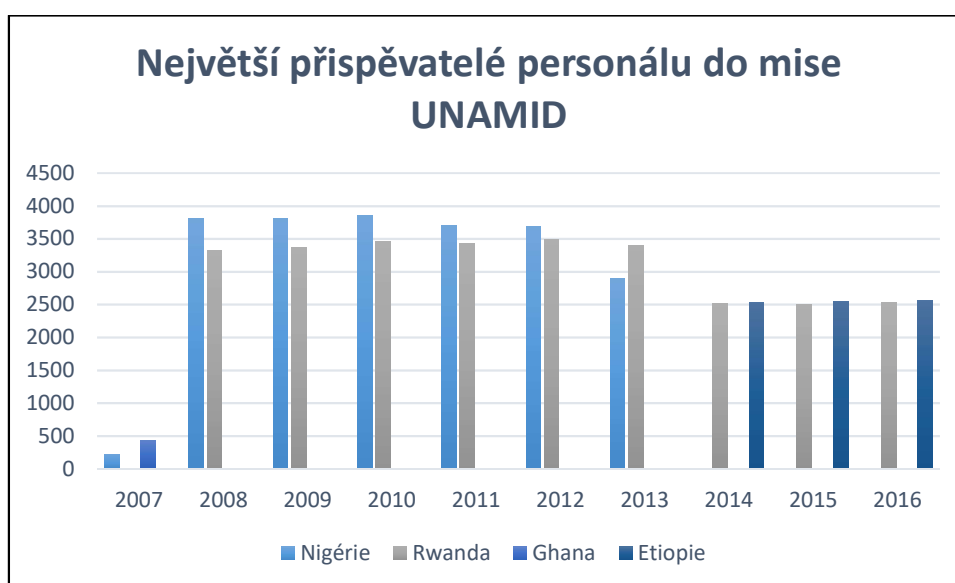
6.2 Z hlediska příspěvku personálu jednotlivých zemí

V této části budou porovnány mise z hlediska příspěvku personálu jednotlivých zemí. Vzhledem k vysokému počtu zemí, které každoročně poskytují misím OSN své vojenské a policejní příslušníky, byly vždy vybrány země, jejichž podíl byl či je v daných misích největší.

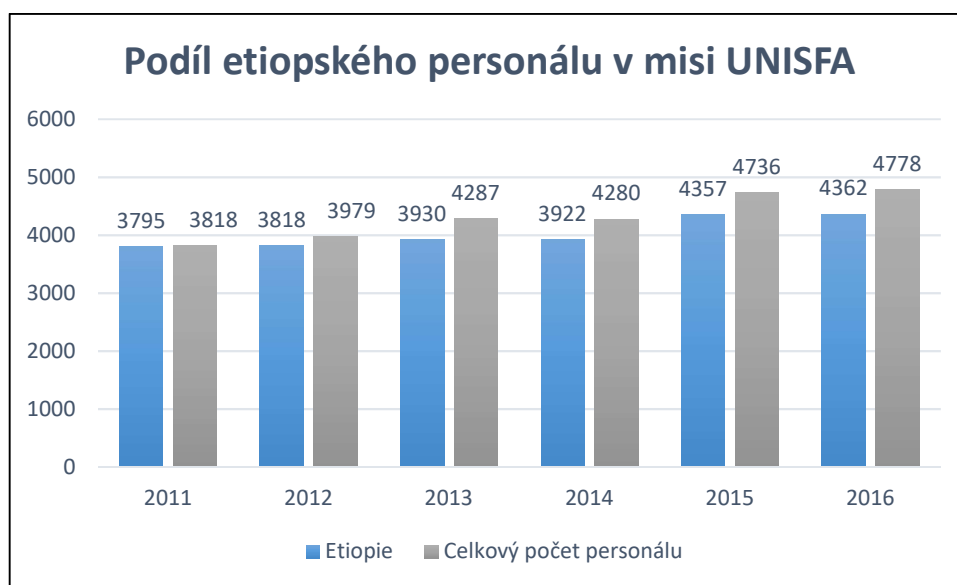
Graf 5 – Největší přispěvatelé personálu do mise UNMIS [79]

Indie patří mezi státy, jež na mise vysílají největší počty osob. V misi UNMIS si udržela prvenství po celou dobu působení mise. V Súdánu každoročně působily přes dva tisíce jejích příslušníků. Počtem přes tisíc osob po celou dobu přispívali také Bangladéš a Pákistán. Z historického a politického hlediska můžeme vnímat zapojení vysokého počtu pákistánských jednotek do misí OSN jako jakousi rivalitu a dokazování si schopnosti přispívat vysoký počtem personálu stejně jako Indie.

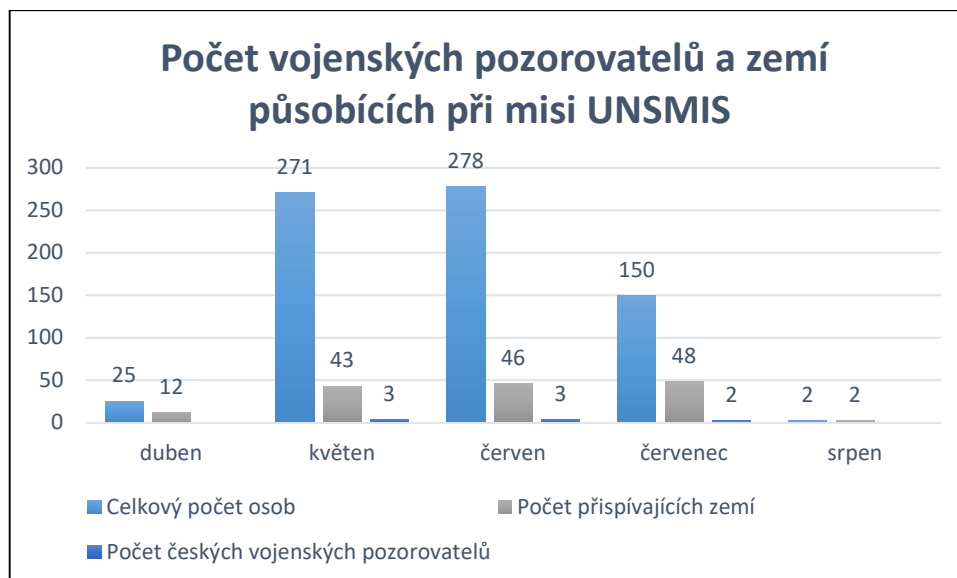
Graf 6 – Největší přispěvatelé personálu do mise UNAMID [79]

Mise UNAMID se národnostním složením značně odlišuje od mise UNMIS. Největšími přispěvateli této mise jsou zejména africké státy, a to ze dvou důvodů. Mise je sloučená s misí Africké unie, která v zemi působila do roku 2007. Druhým faktorem ovlivňujícím složení mise je postoj prezidenta Umara Bašíra, jenž prohlásil, že mise bude schválena, pouze pokud převážnou část personálu budou tvořit příslušníci afrických zemí. Do roku 2012 největším množstvím personálu přispívala Nigérie, jejíž prvenství od roku 2013 převzala Rwanda.

Graf 7 – Podíl etiopského personálu v misi UNISFA [79]

Mise UNISFA je charakteristická svým složením, neboť přes 90 % personálu tvoří již od jejího počátku etiopští příslušníci. Je také jedinou misí OSN, která obsahuje tak vysoký počet příslušníků jedné země. Mezi další přispívající země patří africké státy, např. Ghana, Namibie, Rwanda, které přispívají personálem pouze v řádu jednotek.

Graf 8 – Počet vojenských pozorovatelů a zemí působících při misi UNSMIS [79]

Personál mise UNSMIS tvořila převážná část vojenských pozorovatelů. V grafu je znázorněn pouze počet zemí, které v jednotlivých měsících přispívaly poskytováním personálu, neboť všechny země přispěly v každém měsíci vždy několika vojenskými pozorovateli. Této mise se účastnili od května do července i čeští vojenští pozorovatelé. V měsíci srpnu, kdy mandát mise končil, již v zemi působili pouze dva pozorovatelé z Egypta a Maroka.

Česká republika jako člen OSN patří mezi státy, které pravidelně schvalují poskytování jak vojenského, tak i policejního personálu pro mise OSN. V následující tabulce jsou uvedeny počty vojenských pozorovatelů a policistů působících při misích OSN v období 2005-2015.

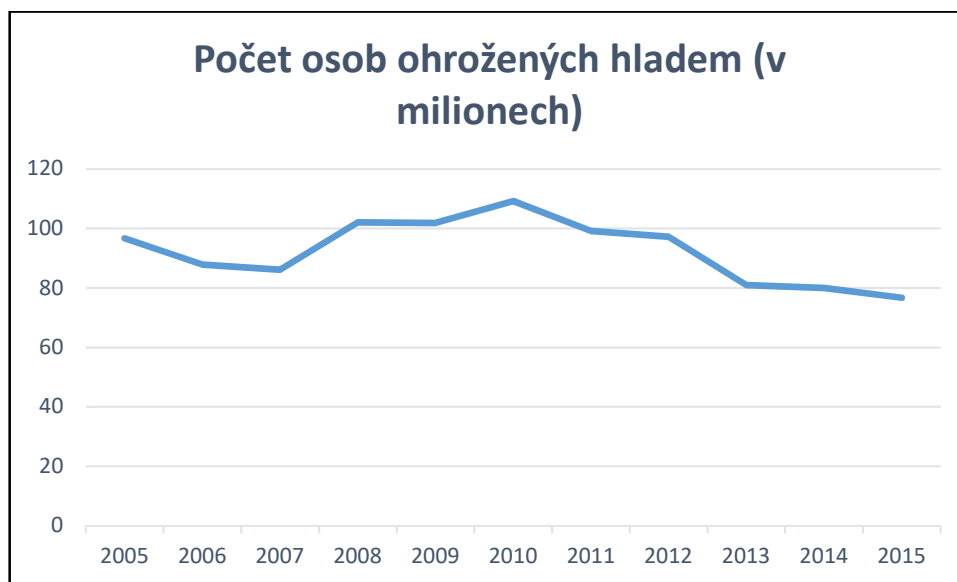
**Tab. 12 – Přehled vojenského a policejního personálu působícího při misích OSN
v období 2005–2015 [58, vlastní zpracování]**

Rok	Počet vojenských pozorovatelů	Počet policejního personálu
2005	14	17
2006	14	16
2007	14	31
2008	9	13
2009	5	5
2010	4	5
2011	5	5
2012	5	-
2013	6	-
2014	8	-
2015	9	4

7 ANALÝZA ČINNOSTI SVĚTOVÉHO POTRAVINOVÉHO PROGRAMU V OBDOBÍ 2005–2015

V této kapitole bude zhodnocena činnost Světového potravinového programu v období 2005-2015. Nejprve bude provedena analýza z hlediska počtu osob a zemí přijímajících pomoc ve vymezeném jedenáctiletém období. Dále bude provedena také analýza činnosti programu ve vybraných zemích.

Rok 2005 je Světovým potravinovým programem označován za nejnáročnější rok od konce 2. světové války. Na konci roku 2004 byla jihovýchodní Asie zasažena zemětřesením a následnou vlnou tsunami, v dubnu 2005 byl Nepál a jeho sousední země zasaženy zemětřesením a v srpnu ochromil jih Spojených států hurikán Katrina. Kromě těchto nepředvídatelných katastrof se činnost programu zaměřila tradičně i na dlouhotrvající problémy, například konflikt v Dárfúru. [104] Pokud bychom měli z hlediska počtu zasažených osob hodnotit nejnáročnější roky, zařadili bychom zde rok 2008, 2009 a 2010. Jak vyplývá z následujícího grafu, během těchto tří zmíněných let potřebovalo potravinovou pomoc přes více jak sto milionů lidí.

Graf 9 – Počet osob ohrožených hladem [104]

Rok 2005 spolu s rokem 2014 byl nejnáročnější z hlediska počtu zemí přijímajících potravinovou pomoc. V těchto konkrétních letech působil WFP celkem v osmdesáti dvou

zemích světa. Činnost programu byla v roce 2005 zaměřena zejména na poskytování okamžité pomoci obětem přírodních katastrof. Naopak v roce 2014 byla největší pozornost věnována zemím, které dosáhly „stupně 3“. Stupněm 3 jsou Světovým potravinovým programem označovány krize, jejichž odezva si žádá mezinárodní spolupráci. Tímto stupněm bylo označeno celkem 6 oblastí: Středoafriická republika, Irák, Filipíny, Jižní Súdán, Sýrie a oblast západní Afriky. [19]

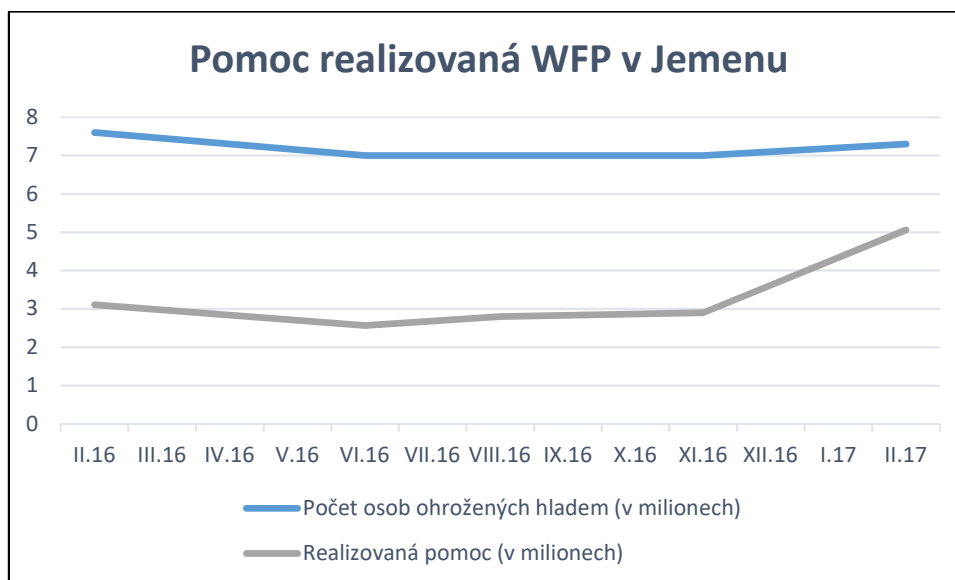
I když byly roky 2008, 2009 a 2010 nejnáročnější z hlediska počtu příjemců potravinové pomoci, v následujícím grafu můžeme vidět, že naopak období 2008-2010 patřilo z hlediska počtů zemí, které přijímaly pomoc k nejnižším ve zkoumaném jedenáctiletém období. Tato skutečnost je dána především charakterem krizí. V tomto tříletém období směřovala pomoc zejména do zemí, kde bylo katastrofou postiženo několik milionů lidí. V roce 2008 byla poskytnuta potravinová pomoc více jak 12 milionům lidí v Etiopii. Tajfun na Filipínách v roce 2009 zasáhl téměř deset milionů obyvatel. Největší část pomoci v roce 2010 směřovala do Nigeru, kde se kvůli suchu ocitlo bez jídla přes 6 milionů lidí.

Graf 10 – Působnost Světového potravinového programu [60]

V následující části bude provedena analýza tří vybraných států, jejichž obyvatelé jsou ohroženi hladem. Pozornost bude zaměřena na podíl poskytované potravinové

pomoci Světovým potravinovým programem za určité období. Z dostupných dat bude nejprve analyzována krize v Jemenu v období 2/2016-2/2017.

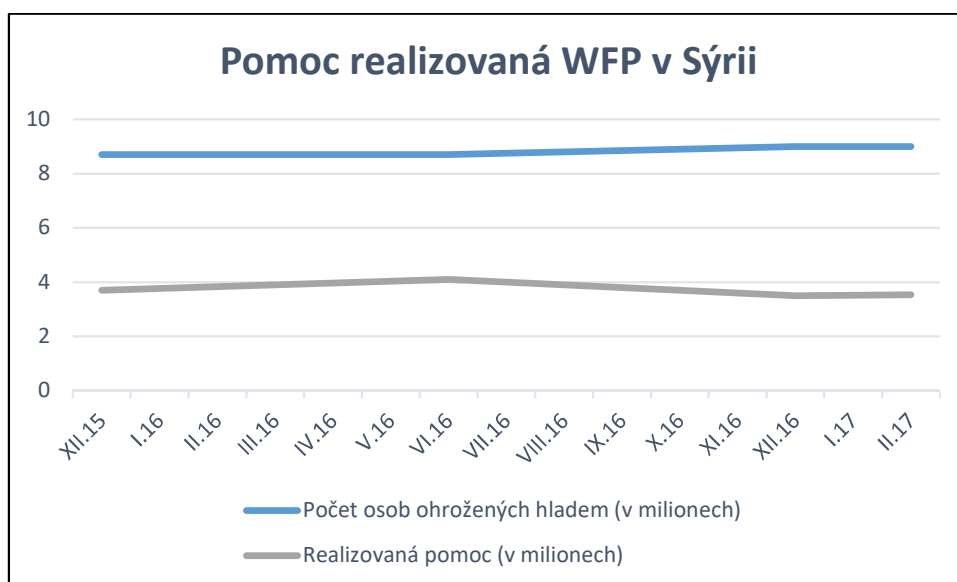

Graf 11 – Pomoc realizovaná WFP v Jemenu [69]

Hladem v Jemenu trpí přibližně 7 milionů obyvatel. Ve sledovaném období se podařilo pomoc poskytnout vždy téměř třem milionům lidí. V únoru letošního roku byl zaznamenán rekord, když se podařilo pomoc doručit více jak pěti milionům obyvatel. V únoru 2016 byly v Jemenu zavedeny potravinové poukazy, díky kterým obyvatelé dostávají zejména cereálie, luštěniny, olej, sůl a cukr. K největším dárcům programu za vybrané období patří Japonsko (13 mil. \$), Spojené arabské emiráty (6 mil. \$) a Švýcarsko (3 mil. \$). Činnost WFP v Jemenu je značně limitována bezpečnostní situací v zemi. Pracovníci nemají přístup do všech oblastí a hrozbu představuje také riziko uzavření přístavů, do kterých je pomoc dopravována. [69]

Další analyzovanou zemí ve stejném časovém úseku bude Sýrie. Konec roku 2015 byl vybrán cíleně, neboť na podzim roku 2015 uprchlo z velkých měst (Aleppo, Hama, Idlib) několik set tisíc lidí. WFP se na konci roku 2015 potýkal také s několika problémy. Jedním z nich byla nemožnost poskytnout potravinovou pomoc ve městě Rakka, které bylo ovládáno ozbrojenými skupinami. Od září do poloviny prosince byla humanitární pomoc omezena také v okolí Damašku, Homsu, Idlibu a dalších velkých měst kvůli nepříznivé bezpečnostní situaci a neschvalování potřebných dokumentů ke vstupu

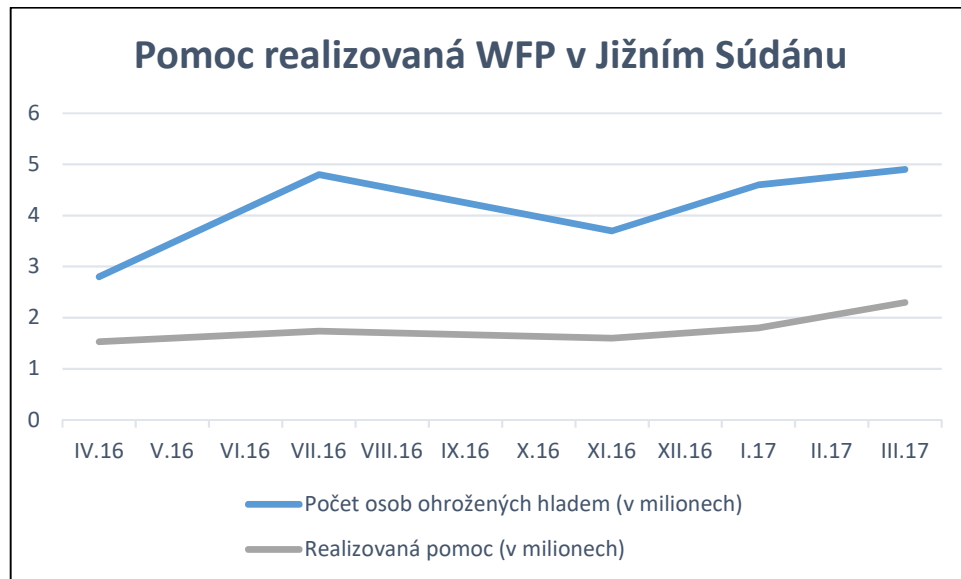
humanitárních pracovníků do vybraných oblastí ze strany vlády. V červnu 2016 zaznamenal program úspěch, když se mu podařilo poskytnout pomoc více lidem, než bylo původně plánováno. Tato skutečnost byla ovlivněna získáním povolení do dříve nepřístupných míst. V první polovině roku 2016 podpořil program také na pět desítek pekáren v oblasti města Idlib s cílem zajistit chleba více jak osmi stům tisícům lidí. Nemožnost přístupu do města Rakka z důvodu přítomnosti Islámského státu i nadále přetrvávala, a proto byly dodávky určené městu poskytnuty nově vysídleným osobám. Konec roku 2016 sebou přinesl dalších přibližně 135 000 nově vysídlených osob. Za úspěch letošního roku můžeme považovat doručení přibližně 30 % potravin z celkového počtu do nepřístupných oblastí. Z následujícího grafu můžeme konstatovat, že stejně jako v Jemenu i v Sýrii se daří Světovému potravinovému programu zajistit potraviny vždy alespoň polovině postižených osob. [68]

Graf 12 – Pomoc realizovaná WFP v Sýrii [68]

Poslední zemí, která bude analyzována, bude Jižní Súdán. Světový potravinový program působí v této zemi od jejího vzniku, tedy od roku 2011. Tato země byla vybrána z důvodu rapidně se zvyšujícího počtu lidí trpících hladem. Ve srovnání s předchozím rokem 2016 se tento počet téměř zdvojnásobil a odhaduje se, že v následujících měsících bude hladem trpět až 5,5 milionu lidí. Cílem programu je dopravit zásoby jídla do přibližně 60 míst v zemi ještě před tím, než začne sezóna dešťů a poskytování jakékoliv pomoci bude nemožné kvůli téměř neexistující infrastruktuře. Nestabilní

situace v zemi ovlivňuje také sousední státy, do kterých proudí každý den přes tisíc lidí.
[105]

Graf 13 – Pomoc realizovaná WFP v Jižním Súdánu [32]

Světový potravinový program hraje klíčovou roli v poskytování humanitární pomoci. Pokud budeme předvídat stále rostoucí počet lidí ohrožených hladem, pro jeho další fungování a efektivitu bude nutné navýšení jeho ročního rozpočtu, tedy navýšení zejména příspěvků jednotlivých zemí.

8 HODNOCENÍ PŘÍNOSU ČESKÝCH HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ V ZAHRANIČÍ

Tato kapitola bude zaměřena na aktivity českých humanitárních organizací působících v zahraničí, konkrétně na aktivity organizací Člověk v tísni a Charita ČR. Důraz bude kladen zejména na aktivity těchto organizací ve vybraných zemích, tedy Sýrii a Jižním Súdánu. V Jemenu nepůsobí ani jedna z výše zmíněných organizací.

8.1 Člověk v tísni

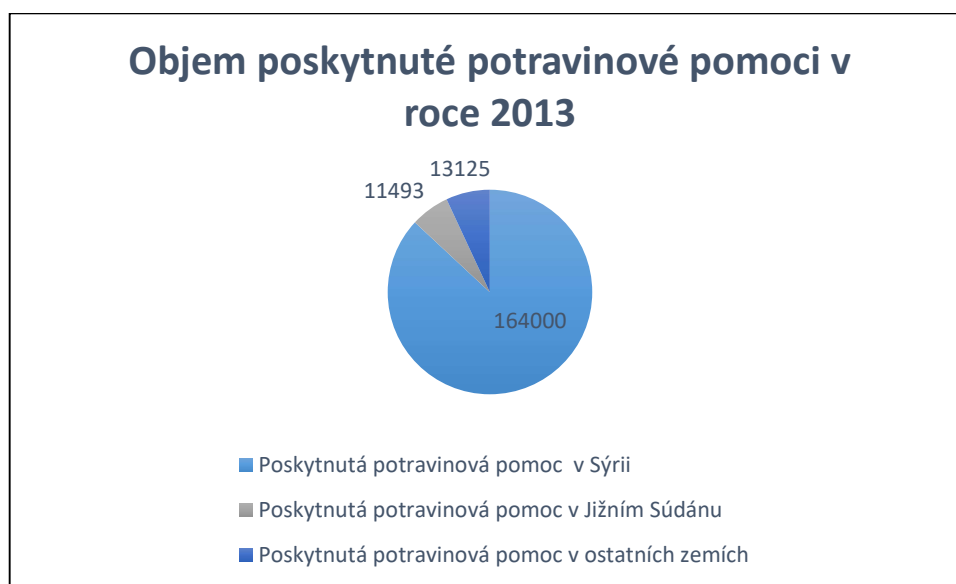
Činnost Člověka v tísni v zahraničí se zaměřuje na dvě oblasti. První z nich je poskytování humanitární pomoci osobám zasaženým ať už přírodními katastrofami či válečným konfliktem a druhou oblastí je podpora lidských práv. V této kapitole se budeme zabývat první činností, tedy poskytováním humanitární pomoci. Člověk v tísni poskytuje v současné době humanitární pomoc v celkem třinácti zemích po celém světě. V následující tabulce je zobrazen přehled zemí a délka působení Člověka v tísni v daném státě. [61]

Tab. 13 – Přehled působení Člověka v tísni v zahraničí [61, vlastní zpracování]

<i>Země</i>	<i>Začátek působení organizace v zemi</i>
Afghánistán	2001
Barma	2006
Demokratická republika Kongo	2008
Etiopie	2003
Filipíny	2013
Irák	2003
Jižní Súdán	2012
Kambodža	2008
Nepál	2015
Srí Lanka	2005
Sýrie	2012
Turecko	2016
Ukrajina	2002

Na podzim roku 2012 byla v Jižním Súdánu spuštěna mise Člověka v tísní. Mise se nejprve zaměřila na zjišťování potřeb obyvatelstva, definování místa svého působení a také na spolupráci s dalšími aktéry při poskytování humanitární pomoci. V Sýrii naopak byla činnost organizace již komplexnější a zaměřena byla na poskytování humanitární pomoci, zejména potravin, příkrývek a oblečení. V oblasti poskytování zdravotní péče se podařilo vybavit některá zdravotnická zařízení léky a poskytnout kojeneckou výživu ohroženým dětem. Organizace se kvůli zhoršené hygienické situaci angažovala též v oblasti vývozu odpadu za účelem prevence vzniku epidemií. V neposlední řadě poskytovala psychosociální pomoc vnitřně vysídleným osobám a uprchlíkům v Jordánsku. Rozpočet mise byl 10 617 000 Kč, což představovalo téměř 2,5 % celkového ročního rozpočtu organizace. [101]

V roce 2013 obdrželo potravinou pomoc na dobu jednoho měsíce celkem 188 618 osob. [101] Jak vyplývá z následujícího grafu, téměř 87 % této pomoci směřovalo do Sýrie a 6 % do Jižního Súdánu.

Graf 14 – Objem poskytnuté potravinové pomoci v roce 2013 [101]

Díky podpoře Člověka v tísní bylo v roce 2013 vyšetřeno nebo ošetřeno celkem 429 177 osob. Co se oblasti zdravotnictví týče, tak největší procento ošetřených nebo vyšetřených tvořili obyvatelé Angoly. V následujícím grafu není znázorněn počet lidí, kteří byli ošetřeni v Sýrii (2400 osob) a Jižním Súdánu (1916 osob), neboť vzhledem

k celkovému počtu je jeho procento minimální. Rozsáhlé poskytování zdravotní péče v Angole bylo zapříčiněno suchem, které zemi zasáhlo v roce 2012. Důsledkem toho byl nedostatek potravin a zvýšení jejich cen na trhu. Člověk v tísní se zde zaměřil především na boj proti podvýživě dětí a poskytování zdravotní péče. [101]

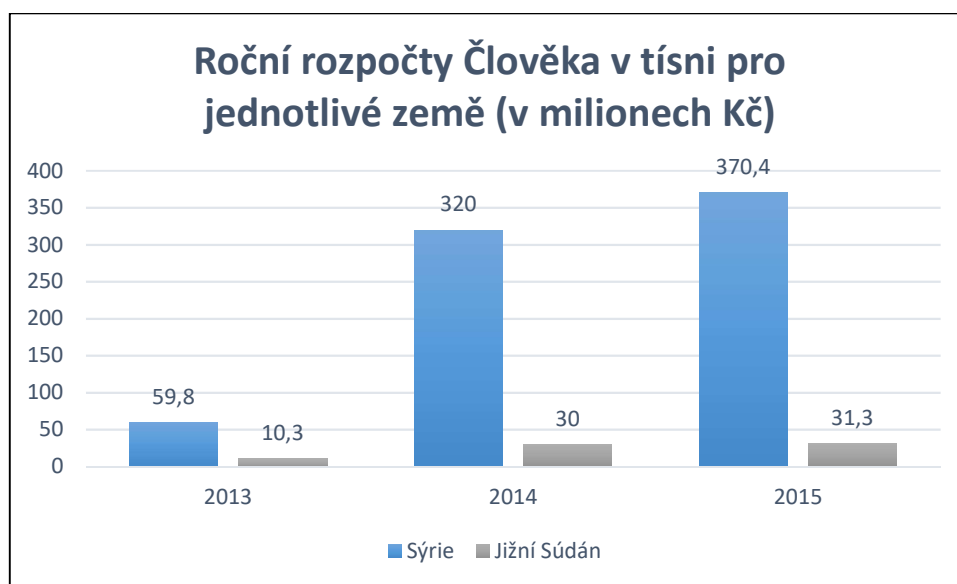
Graf 15 – Objem poskytnuté zdravotní péče v roce 2013 [101]

V roce 2014 v Sýrii organizace podpořila potravinovou pomocí celkem 1 139 136 osob. Pokračovala také v činnosti započaté v roce 2013. Zajišťovala vývoz odpadků z celkem třinácti měst a přes čtyři sta sedmdesát tisíc lidí pomohla získat přístup k pitné vodě. Kvůli nedostatku mouky byl v oblasti měst Aleppo a Idlib každý den distribuován chléb. Na pomoc v Sýrii bylo v roce 2014 vyčleněno 320 milionů Kč. [101]

Pozornost v Jižním Súdánu byla v roce 2014 věnována především na zajištění pitné vody a sanitaci v hlavním městě Džuba. Dále se organizace podílela na koordinaci pomoci lidem v táborech na okrajích hlavního města. Od roku 2014 působí Člověk v tísní v oblasti Barh el Gazal, kde se podařilo poskytnout pomoc 14 400 lidem. Činnost v Jižním Súdánu je zaměřena zejména na rozvojovou pomoc. Organizace podporuje farmáře a chovatele dobytka a školí je v oblasti rozpoznání jeho nemocí. Pozornost je zaměřena na tuto oblast, neboť s úhynem dobytka přichází rodina často o zdroj potravy. Na pomoc Jižnímu Súdánu bylo v roce 2014 vyčleněno 30 milionů Kč. [101]

V roce 2015 pokračovaly v obou zemích již započaté aktivity. V Sýrii byla pomoc poskytována tradičně v provinciích Aleppo a Idlib, kde je soustředěn největší počet vnitřně vysídlených osob. Činnost organizace se soustředila na poskytování potravinové pomoci, přístupu k pitné vodě, svozu odpadků a pomohla dvaceti školám s jejich opravami, vybavením a školením učitelů. Aktivity v Jižním Súdánu v roce 2015 byly zaměřeny na posilování odolnosti obyvatelstva. Realizovaná pomoc se týkala zejména oblasti zlepšení hygienických návyků a zpestření jídelníčku. Úspěšně byl spuštěn i program RAIN, jehož cílem je školení místních farmářů a podpora prodeje vypěstovaných produktů na trhu. [101]

Prostředky uvolňované pro poskytování humanitární pomoci jednotlivým zemím se každoročně navyšují. V případě Jižního Súdánu se tento objem od roku 2013 do roku 2015 ztrojnásobil. Nedohledné vyřešení konfliktu v Sýrii, nefungující infrastruktura a miliony vnitřně přesídlených lidí závislých na humanitární pomoci zapříčinily více než šestinásobné zvýšení rozpočtu pro tuto zemi.

Graf 16 – Roční rozpočty Člověka v tísní pro jednotlivé země [101]

Navyšování ročních rozpočtů pro jednotlivé země souvisí s množstvím prostředků, které jsou každoročně Člověku v tísní alokovány ať již ze státního rozpočtu, Evropské unie či od dalších donorů. V roce 2013 byl rozpočet organizace 438 980 000 Kč. Tato roční částka se do roku 2015 více jak ztrojnásobila a její rozpočet činil 1 475 881 000 Kč.

[101] Navyšování této částky je důkazem potřeby poskytovat humanitární pomoc stále častěji a s nevyřešením největších současných krizí, lze očekávat její růst i v následujících letech.

8.2 Charita ČR

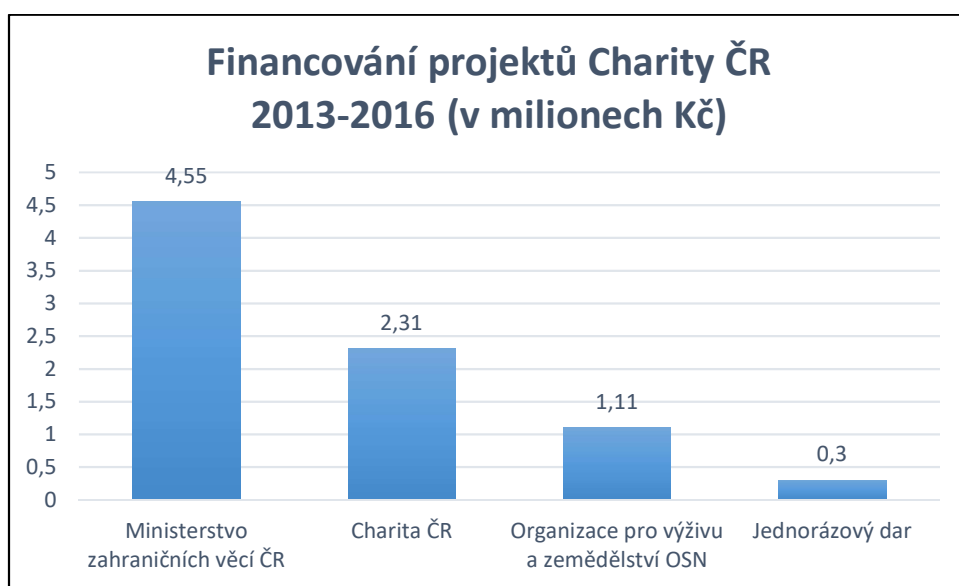
Charita ČR působí v Africe celkem ve třech státech. Jedním z nich je i Jižní Súdán, kde úspěšně ukončila již sedm projektů a kde projekt „Potravinová bezpečnost“ stále probíhá a jeho ukončení je plánováno ke konci roku 2018. Charita ČR působí v Jižním Súdánu již od roku 2012, kdy zde spustila svůj první projekt na zajištění vodních zdrojů zachycováním dešťové vody. [62] [80] V následující tabulce jsou uvedeny názvy projektů a doba jejich působení v zemi.

Tab. 14 – Přehled ukončených projektů Charity ČR v Jižním Súdánu [80, vlastní zpracování]

<i>Název projektu</i>	<i>Doba působení projektu v zemi</i>
Zajištění vodních zdrojů na venkově prostřednictvím zachycování dešťové vody ze skalního povrchu	2012
Zlepšování kvality výuky, managementu a správy v 16 školách (11 základních a 5 středních) v 5 okresech ve státě Východní Equatorie, Jižní Súdánu	září 2013–duben 2014
Zajištění potravinové bezpečnosti pastevců prostřednictvím kontroly nález hospodářských zvířat	březen 2014–prosinec 2014
Zajištění potravinové bezpečnosti pastevců prostřednictvím kontroly nález hospodářských zvířat II	únor 2015–prosinec 2015
Služby související s urgentní vakcinací a léčbou dobytka ve státě Východní Equatorie, Jižní Súdán	prosinec 2016–březen 2016
Posílení potravinové bezpečnosti pastevců kontrolou kvality mléka a masa v Jižním Súdánu	duben 2016–srpen 2016
Zajištění potravinové bezpečnosti pastevců prostřednictvím kontroly nález hospodářských zvířat III	květen 2016–srpen 2016

Charita ČR působí v Jižním Súdánu stejně dlouho jako Člověk v tísni a obě tyto organizace orientují své činnosti zejména na oblast zemědělství. Charita ČR se ve svých projektech zaměřila na očkování dobytka, léčbu již nakažených kusů a školení místních lidí na možnosti prevence nemocem předcházet. V roce 2014 byla za finanční podpory Ministerstva zahraničních věcí České republiky postavena nová veterinární klinika, ve které byly vybudovány také vhodné prostory pro skladování vakcín a léků. [51]

Za výhodu projektů realizovaných Charitou ČR pokládáme její návaznost, která umožňuje dlouhodobou spolupráci s vybranými skupinami lidí a jednodušší systém jejich přeškolování. Další pozitivum spatřujeme také v dlouhodobém zaměření se na konkrétní oblast, v tomto případě zemědělství. Dlouhodobý charakter podobných projektů může mít pozitivní dopad na místní obyvatele, které naučené dovednosti mohou motivovat a zvýšit sebevědomí v jejich vlastní schopnosti.

Graf 17 – Financování projektů Charity ČR v Jižním Súdánu 2013-2016 [80]

Největším donorem Charity ČR bylo v období 2013-2016 Ministerstvo zahraničních věcí ČR, které každoročně vyčleňuje ze svého rozpočtu prostředky pro poskytování humanitární pomoci. Klíčovou roli ve financování projektů humanitárních organizací hrají také jednotlivé agentury OSN.

V Sýrii působí Charita ČR stejně jako v Jižním Súdánu od roku 2012. Bylo zde ukončeno celkem pět projektů, které z velké části financovalo Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [81] V následující tabulce je uveden přehled projektů a doba jejich působení v zemi.

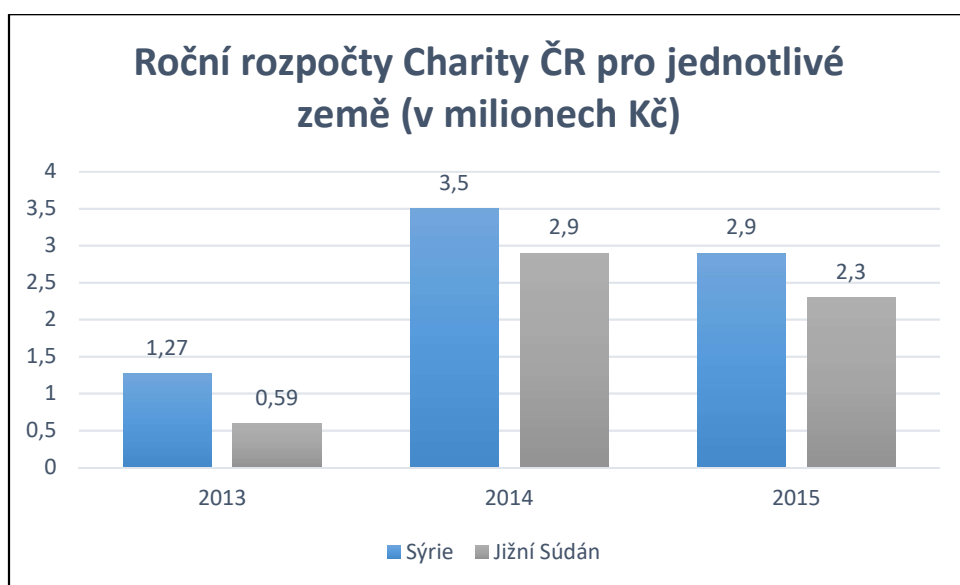
Tab. 15 – Přehled ukončených projektů Charity ČR v Sýrii [81, vlastní zpracování]

<i>Název projektu</i>	<i>Doba působení projektu v zemi</i>
Sýrie: zajištění humanitární pomoci obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu	duben 2014–říjen 2014
Zajištění humanitární pomoci obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu II.	duben 2015–prosinec 2015
Archa pomoci	2015
Voda pro Korb Ali a Jankimerah v Homsu	září 2016–prosinec 2016
Materiální pomoc a léky pro Damašek a Idleb	duben 2016–listopad 2016

Projekty zajištění humanitární pomoci obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu byly zaměřeny zejména na zlepšení dostupnosti zdravotní péče a celkové zlepšení životní situace. V roce 2014 byla pomoc distribuována chudým rodinám, rodinám s velkým počtem dětí, starým lidem a dalším skupinám těch nejzranitelnějších osob. V tomto projektu působila tři měsíce mobilní klinika, která zabezpečovala poskytování zdravotní péče. [81]

Projekt se v roce 2015 angažoval také v poskytování potravinové pomoci v Damašku, kam se uchýlili lidé především z velkých měst. Cílem projektu *Voda pro Korb Ali a Jankimerah v Homsu* bylo zajištění přístupu k pitné vodě, kterou v té době nemělo přibližně 960 000 osob, což představovalo 80 % celkového počtu obyvatelstva města. Posledním realizovaným projektem Charity ČR byl projekt *Materiální pomoc a léky pro Damašek a Idleb*. Během tohoto projektu se podařilo ve spolupráci s místním partnerem dodat do oblasti na čtyři tuny léků a zdravotnického materiálu. [49] [81]

I v případě ročních rozpočtů Charity ČR pro jednotlivé země pozorujeme během období 2013-2015 jejich nárůst. V roce 2014 došlo k navýšení rozpočtu pro Jižní Súdán z důvodu příspěvku Ministerstva zahraničních věcí ČR částkou přes dva miliony korun na projekt „Zajištění potravinové bezpečnosti pastevců prostřednictvím kontroly nález hospodářských zvířat.“ Stejnou částkou přispělo ministerstvo i v roce 2015 na navazující projekt. [80] Důsledkem navýšení rozpočtu pro projekty v Sýrii byl příspěvek Ministerstva zahraničních věcí ČR ve výši tři miliony korun. V roce 2015 přispělo částkou 2 900 000 Kč na navazující projekt „Zajištění humanitární pomoci obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu II.“ [81]

Graf 18 – Roční rozpočty Charity ČR pro jednotlivé země [103]

Z analýzy obou organizací vyplývá, že každá z nich každoročně přispívá ať již poskytováním humanitární pomoci nebo příspěvkem na rozvojové projekty v řádu několika milionů korun. Činnost organizací v Sýrii se zaměřuje zejména na distribuci potravin a prevenci vzniku epidemií, tedy přístup k pitné vodě a vývoz odpadků z měst. V Jižním Súdánu je pomoc zaměřena z větší části na rozvojové projekty a posílení odolnosti obyvatelstva. Organizace se zde zaměřují především na oblast zemědělství.

9 DISKUSE

Mírové mise OSN jsou stále jedním z důležitých nástrojů pro udržování míru a bezpečnosti. Stejně jako všechny fungující systémy se i mírové operace potýkají s řadou problémů, kterým jsou během svého téměř sedmdesátiletého působení vystaveny. Krátce zmíníme hlavní důvody, které ovlivňují efektivitu a zároveň i prestiž jednotlivých misí.

Slovy neúspěch a selhání misí jsou nejčastěji označovány mise v Bosně a ve Rwandě. Kvůli nedostatečnému mandátu, nízkému počtu vojáků a vybavení mise došlo ve Srebrenici 11. července 1995 k největšímu masakru od druhé světové války. Po této události klesla prestiž OSN na nulu. Neúspěchem můžeme jednoznačně označit i misi UNAMIR ve Rwandě. Tato mise neměla stejně jako mise v Bosně dostatečný mandát a počet vojáků. V této misi navíc nebyly vyslyšeny zprávy generála Dallaira, který tehdejšího generálního tajemníka OSN Kofiho Annana informoval o stále se zhoršující situaci v zemi. Rozšíření mandátu, navýšení počtu vojáků a jejich následné rozmístění v zemi proběhlo příliš pozdě. [6] [55]

Úspěšnost jednotlivých misí je vždy závislá na několika faktorech. Před vysláním jakékoliv mise je důležitá analýza konfliktu a pochopení toho, co se v zemi děje. Na základě informací týkajících se bezpečnostní situace v zemi by měl být ustanoven zejména odpovídající mandát mise. Mezi další faktory ovlivňující efektivitu misí řadíme dostatečný počet personálu mise, jeho složení a vybavení. Organizace spojených národů by měla také pružně reagovat na zprávy, které přicházejí z míst, kde již mise působí. Zprávy o zhoršující se situaci by měly být brány vždy na vědomí a v žádném případě by neměly být bagatelizovány.

Zvyšujícímu se napětí v zemích by měla být pozornost věnována již od začátku. Klíčovou rolí v jednání OSN může hrát i hlas dalších zemí a jejich postoj k daným konfliktům. Důležitý krok, který může vést k rychlejšímu jednání mezinárodního společenství, spatřujeme také v nazývání věcí pravými jmény. Kdyby v roce 1994 bylo genocidou označeno plánované a systematické zabíjení obyvatelstva ve Rwandě, OSN by musela přijmout patřičné kroky a zasáhnout. Na tomto příkladu vidíme, jak klasifikace událostí může ovlivnit další vývoj situace.

Hodnotit misi UNAMID jako úspěch či neúspěch je velmi obtížné. Jak uvádí Nasredeen Abdulbari [82], který při misi působil jako konzultant, mise UNAMID je jedinečná v tom, že jako jediná působí ve spolupráci s Africkou unií. V působení mise v zemi spatřuje jak negativa, tak i určitá pozitiva. Největší přínos mise vidí zejména v pořádání workshopů na téma lidských práv a následné zvýšené povědomí obyvatel o této problematice. Mezi další úspěchy mise řadí také pomoc s následnou obnovou infrastruktury.

Negativa mise přičítá především neschopnosti jednotek plnit svěřené úkoly. Největší selhání vidí v neschopnosti jednotek chránit civilní obyvatelstvo. Tady musíme zmínit, že kvůli nedostatečnému vybavení se samy jednotky stávají často terčem útoků rebelů. Zde vyvstává také otázka, zda jsou mise s nedostatečným vybavením schopny misi úspěšně dokončit a zda má význam takovou misi ustanovovat. Podle Abdulbariho [82] je působení mise v zemi jednoznačně přínosem i přes její slabé stránky a ukončena by měla být až v okamžiku, kdy bude situace v regionu stabilizovaná. Podle van den Lijna [78], který působí jako výzkumný pracovník při Clingendael Institute, je jedním z faktorů, který ovlivňuje úspěšnost mise ochota zainteresovaných stran s misí spolupracovat. A ta v případě Súdánu stále chybí.

Najít způsob, jak vyřešit konflikt v Dárfúru se jeví i po deseti letech působení mise v zemi jako nelehký úkol. I přes některé úspěchy, které mise zaznamenala je stále potřeba soustředit se zejména na naplňování jejich stanovených úkolů a zajistit ochranu civilistům. Změna postoje súdánské vlády k misi v zemi a zahájení její spolupráce by také mohla přinést větší efektivitu mise než doposud.

Mise UNMIS i UNISFA na základě provedených analýz vnímáme jako úspěšné, neboť tyto mise splnily hlavní úkoly. Misi UNMIS se podařilo dohlížet na implementaci mírové dohody. Po podepsání „*Abyei Road Map Agreement*“ došlo k důležitému stažení vojsk z oblasti Abyei, což umožnilo následný návrat civilistů zpět do této oblasti. I přesto že mise měla původně dohlížet na dodržování mírové dohody, podařilo se jí úspěšně splnit i úkoly týkající se rozšířeného mandátu především v oblasti Abyei. Bonn International Center for Conversion [22] označuje misi UNMIS rovněž za úspěšnou. Kromě námi analyzovaných úspěchů, dodává, že během působení mise v zemi nedocházelo k novým konfliktům. I přes logistické nedostatky, se kterými se mise

UNISFA na začátku svého rozmístění potýkala, také splnila hlavní úkol – demilitarizaci oblasti.

Analýzou vybraných misí jsme identifikovali překážky, kterým OSN nejčastěji při rozmístování misí a jejich následném plnění úkolů čelí. Faktor, který hraje klíčovou roli již od začátku a má vliv na brzkou efektivitu mise je rychlost jejího rozmístění. V případě obou analyzovaných zemí, ve kterých byly mise OSN ustanoveny, jak v Súdánu, tak i v Sýrii, byly obstrukce kladeny misím ze strany vlád již od jejich počátků. V Súdánu byly s touto skutečností konfrontovány všechny tři analyzované mise. Prezident Umar Bašír, který byl od počátku proti jakémukoliv ustanovení misí v Súdánu, kladl misím překážky například ve formě neschvalování víz pracovníkům, rozmístění mise a personálu mise UNISFA nebyly dodány potřebné mapy s vyznačením minových polí. I když misí tvoří jednotky z Etiopie, které se podařilo zmobilizovat velice rychle, tento fakt celý rozvoj mise značně zpomalil.

Mezi další faktory ovlivňující počátky mise patří její (ne)dostatečná síla a také vybavení. Analýza, která byla zaměřena na následnou komparaci misí z hlediska počtu personálu, nám ukázala, že ani vysoký počet jednotek v zemi není klíčem k jejímu úspěchu. První ustanovená mise v Súdánu, UNMIS, čítala každoročně přes třináct tisíc osob, s výjimkou prvního roku, kdy počet osob podílejících se na misi nedosahoval ani šesti tisíc. Můžeme konstatovat, že i s tímto počtem osob byla mise úspěšná, a to i přesto, že působila v různých částech země. Naopak mise UNAMID, která byla, co se týče počtu personálu do roku 2012 největší, zdaleka tak úspěšná není. I navzdory vysokému počtu personálu přesahujícího dvacet tisíc osob, je její efektivita na ploše o rozloze, kterou můžeme přirovnat k rozloze Francie, stále nedostatečná. Personál mise UNISFA označujeme za dostatečný vzhledem k počtu nasazených sil (přes čtyři tisíce osob) a rozloze oblasti Abyei (cca 10 000 km²). Neúspěch mise UNSMIS nespojujeme přímo s počtem vojenských pozorovatelů, neboť ten nepovažujeme za hlavní příčinu selhání mise.

S nedostatkem technického vybavení se potýkala mise UNAMID i mise UNISFA. Nutno říci, že v Dárfúru nedostatek automobilů ovlivnil i ochranu civilistů. Bez vozů nemohly jednotky provádět rutinní kontroly na svěřeném území. Mise UNISFA musela

čelit nedostatku vrtulníků, které byly důležité zejména v době dešťů, kdy silnice nebyly automobily sjízdné.

Z analýzy podílu jednotlivých států na mírových misích OSN, jasně vyplynulo, že personál mise UNMIS tvořili nejčastěji vojáci a policisté ze zemí jako je Indie, Pákistán a Bangladéš. Mise UNAMID a UNISFA jsou tvořeny z velké části pouze africkými jednotkami. V případě mise UNAMID je vysoký počet afrických jednotek zapříčiněn její kooperací s Africkou unií. Rozmístění mise UNISFA bylo súdánskou vládou podmíněno faktem, že většinu personálu budou tvořit právě Afričané. Efektivita mírových operací by mohla být zvýšena působením evropských, amerických a dalších jednotek vyspělých zemí v misích. Vyspělé státy ve většině případů přispívají do misí velmi nízkým počtem svého personálu, v horším případě žádným. Problému podílu jednotlivých zemí na misích OSN se krátce věnuje i Jindřich Marek ve své knize Krvavé mise OSN [6], kde tento fakt spojuje i s dalším možným negativním dopadem na prestiž OSN. Uvádí zde, že vojáci ze zemí jako je Bangladéš, Nigérie, Jordánsko a Pákistán patří mezi personál, jenž je často spojován se skandály znásilnění či jinou sexuální problematikou. Tento fakt zcela jistě ovlivňuje mezinárodní vnímání a OSN by měla podniknout patřičné kroky, aby k těmto situacím v budoucnu již nedocházelo.

Největší překážku ovšem spatřujeme v neochotě jednotlivých vlád s misemi spolupracovat. Na příkladu Súdánu jasně pozorujeme nezájem vlády o změnu situace v zemi. Země, které chtějí a mají zájem na zlepšení situace v zemi, nekladou misím OSN záměrné překážky v jejich rozmístění. Zároveň by si žádná země neměla klást specifické požadavky týkající se například podílu jednotlivých zemí v misích. Rozhodující slovo v aspektech týkajících se ustanovení, velikosti personálu a podílu jednotlivých národností v misích by měla mít vždy OSN.

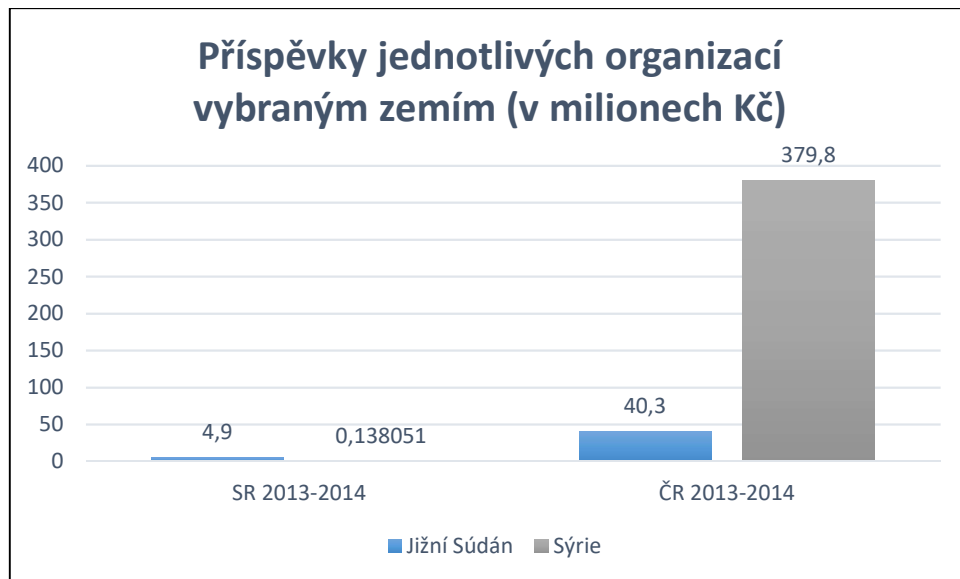
Důležitou roli v humanitárních krizích hraje spolu s ostatními agenturami a orgány OSN i Světový potravinový program. Na základě analýzy, která byla prováděna za období 2005-2015, můžeme konstatovat, že počet hladovějících neznamená vždy působení WFP v nejvíce zemích. I přesto, že největší počet lidí trpěl hladem v letech 2008–2010, počet zemí, ve kterých WFP působil, byl během tohoto období nejnižší. Tato skutečnost byla ovlivněna zejména několika miliony hladovějících v jediné zemi.

Z analýzy tří vybraných zemí vyplývá, že Světovému potravinovému programu se v těchto zemích daří snižovat počet lidí trpících hladem vždy na polovinu. V Jemenu byl v letošním roce dokonce zaznamenán rekord, když se pomoc podařilo poskytnout přibližně 70 % postižených lidí. Stejně jako mírové mise OSN i WFP čelí výzvám spojeným s omezeným vstupem do jednotlivých oblastí a tím související nemožností poskytnout pomoc co největšímu počtu lidí. V případě Jemenu je situace také ovlivňována uzavřením přístavů, kam směřuje velké procento pomoci.

Pozornost programu se soustředí také na poskytování humanitární pomoci uprchlíkům. S rostoucím počtem humanitárních krizí ve světě lze očekávat dlouhodobou působnost tohoto programu také v této oblasti. V roce 2016 Max Wohlgemuth [64], působící při WFP v Tanzanii, ovšem nastínil i negativní aspekty související s nárůstem uprchlíků ve světě. Podle něj bude v případě rostoucího počtu uprchlíků potřeba navýšit finanční rozpočet WFP, zejména navýšení příspěvků jednotlivých donorů.

Na zmírnění následků krizí se podílejí i české humanitární organizace, které ze svého rozpočtu každoročně vyčleňují na pomoc několik milionů Kč. Člověk v tísni i Charita ČR se dlouhodobě zaměřují na poskytování pomoci jak v Sýrii, tak i v Jižním Súdánu. Na základě provedené analýzy, můžeme konstatovat, že větší částkou přispívá vždy Člověk v tísni. V případě Sýrie přispívá Člověk v tísni přibližně stokrát větší částkou než Charita ČR. V případě Jižního Súdánu je tato částka větší přibližně desetkrát.

Činnost organizací je ale v obou zemích velice podobná. V Sýrii je důraz kladen zejména na poskytování humanitární pomoci, naopak v Jižním Súdánu se organizace dlouhodobě zaměřují na rozvojové projekty. Na tyto projekty přispívá několika miliony i Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Na závěr provedeme srovnání Člověka v tísni a slovenské humanitární organizace Človek v ohrození z hlediska příspěvků jednotlivým zemím a jejich podílu na poskytování humanitární pomoci.

Graf 19 – Příspěvky jednotlivých organizací vybraným zemím [31]

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že česká humanitární organizace Člověk v tísni přispívá každoročně několika miliony korun, ať již na financování rozvojových projektů nebo poskytování humanitární pomoci. Slovenská humanitární organizace Človek v ohrození financuje zejména rozvojové projekty v Jižním Súdánu, kde působí již od roku 2007. V období 2013-2014 uvolnila tato organizace na pomoc v Sýrii každoročně částku pohybující se okolo 70 000 Kč.

Na tomto srovnání můžeme vidět, že ne všechny humanitární organizace se prioritně zaměřují na poskytování humanitární pomoci. Poskytování vyšší částky Človekem v ohrození na projekty v Jižním Súdánu může být také důsledkem jeho dlouhodobého působení v oblasti.

Na poskytování humanitární pomoci se nepodílejí jen humanitární organizace. Finanční prostředky uvolňuje též Ministerstvo zahraničních věcí ČR a v minulém roce poslala Správa státních hmotných rezerv ve spolupráci s Armádou ČR do Sýrie, konkrétně Syrskému arabskému červenému půlměsíci, který pomoc v Sýrii následně distribuuje několik tun sušeného mléka. [7]

Na závěr formulujeme několik doporučení, která se týkají efektivity mírových misí OSN. Již od počátku plánování o ustanovení jednotlivých misí by měl být vždy

zohledněn charakter konfliktu a mise by měla reagovat na potřeby dané země. Personálu mise, jež působí v zemích, kde dosud nebyla podepsána dohoda o příměří, by měla být zajištěna dostatečná ochrana. Zajištění bezpečnosti personálu spatřujeme v adekvátním počtu vojáků působících při misích.

Dle charakteru jednotlivých krizí by měl být ustanoven odpovídající mandát a měl by být zajištěn dostatečný počet informací o situaci v zemi. V žádném případě by neměly být přehlíženy a zlehčovány zprávy například o zhoršující se situaci v zemi a na základě těchto informací by měla být přijata odpovídající opatření. Mise by měly být vybaveny též dostatečným počtem kusů techniky. Je potřeba vzít v úvahu klimatické podmínky v zemi a možnosti využití vybrané techniky. V oblastech, kde je očekáváno nepříznivé počasí a nemožnost pohybu personálu například po silnicích, je třeba zajistit misi dostatečný počet vrtulníků.

V průběhu mise by měl personál dbát zejména na dodržování a plnění stanovených úkolů. Nedoporučujeme rozšíření mandátu, které ohrožuje plnění základních stanovených úkolů. Pokud by byl rozšířen, v takovém případě by mělo být zabezpečeno adekvátní navýšení personálu.

Nedílnou součástí každé mise je spolupráce OSN s jejími členskými státy. Ty poskytují misím nejen vojáky a policisty, ale též vybavení. Důležitou roli bude v budoucnosti hrát i kooperace OSN s dalšími organizacemi. U misí, které by působily například v součinnosti se Severoatlantickou aliancí, lze předpokládat vyšší stupeň ochrany jak personálu, tak i civilního obyvatelstva. Větší efektivitu mírových misí spatřujeme také v příspěvku kvalitně vycvičeného a vybaveného personálu a v jeho ustanovování ve správný čas.

Za komplexně zajištěnou misi považujeme takovou, která splňuje následující podmínky:

- analýza konfliktu a bezpečnostní situace v zemi;
- ustanovení odpovídajícího mandátu;
- dostatek kvalitně vybaveného a vycvičeného personálu;
- zapojení místního personálu do mise;

- zajištění vhodného zázemí mise;
- dostatek potřebné a vhodně zvolené techniky vzhledem k prostředí mise;
- včasné rozvinutí mise (rozmístění personálu a logistické zabezpečení);
- zajištění ochrany personálu mise;
- kooperace s místními a mezinárodními organizacemi;
- spolupráce s vládou i sousedními státy.

10 ZÁVĚR

Mírové mise OSN hrají již od svého počátku důležitou roli v řešení mezinárodních konfliktů a jejich působení v jednotlivých zemích přineslo ve většině případů pozitivní výsledek. I přes některé zjištěné nedostatky budou mírové mise i v budoucnosti sloužit jako nástroj pro pokojné řešení konfliktů a udržování míru.

Efektivitu mírových misí bude vždy ovlivňovat několik faktorů. Mezi faktory, které může OSN ovlivnit a zajistit tak patřičnou efektivitu misí již od počátku jejich ustanovení, řadíme analýzu situace v zemi, ustanovení jednotlivých mandátů vzhledem k charakteru krize a odpovídající počet kvalitně vycvičeného a vybaveného personálu. Co nelze ovlivnit je ochota států a jejich vlád s ustanovenými misemi spolupracovat a místo kladení překážek znemožňujících plné rozvinutí misí, zajistit jejich plynulý průběh.

V poskytování humanitární pomoci hrají důležitou roli nejen specializované agentury a orgány OSN, ale i řada českých a zahraničních humanitárních organizací, které působí v místě krizí. Činnost humanitárních organizací je zaměřena jak na poskytování akutní pomoci, tak se podílí i na rozvojových projektech, které jsou z dlouhodobého hlediska poskytování a podpory místních obyvatel stejně důležité jako prvotní odezva ve formě humanitární pomoci. Člověk v tísní i Charita ČR se zaměřují na obě formy poskytování pomoci a ze svého rozpočtu každoročně vyčleňují několik milionů korun. Výše prostředků vyčleňovaných těmito organizacemi na poskytování pomoci v jednotlivých zemích bude v budoucnosti záležet také na financích uvolňovaných velkými donory, mezi které patří například Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

Česká republika se aktivně podílí na poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Ministerstvo zahraničních věcí ČR každoročně vyčleňuje ze svého rozpočtu několik milionů korun. Mimo organizace Člověk v tísní a Charita ČR přispívají poskytováním humanitární pomoci také další významné české humanitární organizace. Vojenští a policejní příslušníci každoročně působí při misích OSN, čímž Česká republika plní svůj závazek vůči Organizaci spojených národů.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČČK	Český červený kříž
EU	Evropská unie
IS	Islámský stát
JEM	Hnutí pro rovnost a spravedlnost
MDG	Millennium Development Goals
OCHA	Office for Coordination of Humanitarian Affairs
OSN	Organizace spojených národů
PREBU	Programme de Réhabilitation du Burundi
SLA	Súdánské osvobozené hnutí
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
UNAMID	African Union/United Nations Hybrid Mission in Darfur
UNDP	United Nations Development Programme
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNISFA	United Nations Interim Security Force in Abyei
UNMIS	United Nations Mission in Sudan
UNSMIS	United Nations Supervision Mission in Syria
WFP	World Food Programme

12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ ZDROJE

- [1] COLLINS, Robert O. *A history of modern Sudan*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. xxiii, 331 s. ISBN 978-0-521-67495-9
- [2] HORKÝ, Ondřej. *Česká rozvojová spolupráce: diskurzy, praktiky, rozpory*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 165 s. Studie; sv. 67. ISBN 978-80-7419-040-7.
- [3] Informační centrum OSN v Praze. *10 let v Domě OSN*. Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2011. ISBN 978-80-86348-15-5.
- [4] Informační centrum OSN v Praze. *Fakta a čísla OSN: Základní údaje o Organizace spojených národů*. Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005. ISBN 80-86348-02-4.
- [5] KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc: studijní text*. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2013. 110 s. ISBN 978-80-7231-937-4.
- [6] MAREK, Jindřich. *Krvavé mise OSN: Modré barety v pasti mezinárodní politiky*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-437-6.
- [7] Materiál Správy státních hmotných rezerv České republiky. Odbor příprav pro krizové stavy. Praha 2017
- [8] NATSIOS, Andrew S. *Sudan, South Sudan, and Darfur: what everyone needs to know*. Oxford: Oxford University Press, ©2012. xxviii, 250 s. ISBN 978-0-19-976420-4
- [9] ONDŘEJ, Jan a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010. xxiii, 536 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-185-7.
- [10] PHILLIPS, Christopher. *The Battle for Syria: International Rivalry in the New Middle East*. Yale University Press, 2016. ISBN 9780300217179.

[11] PRINCOVÁ, Květoslava a kol. *Dvojí riziko v humanitární pomoci*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 164 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4270-9.

[12] PRINCOVÁ, Květoslava. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: CARITAS - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012. ISBN 978-80-87623-04-6

[13] SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládnutí rozsáhlých mimořádných událostí*. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. 96 s. SPBI Spektrum. Červená řada; 86. ISBN 978-80-7385-138-5

[14] *Year in Review 2008*. New York: Peace and Security Section of the United Nations Department of Public Information, 2009. ISBN 978-92-1-101191-3

[15] Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži.

INTERNETOVÉ ZDROJE

[16] About. *Every Woman Every Child* [online]. [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://www.everywomaneverychild.org/about/>

[17] About Us. *MDG Fund* [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.mdgfund.org/aboutus>

[18] African Union/United Nations Hybrid operation in Darfur. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/index.shtml>

[19] Annual Report 2014. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp274971.pdf?_ga=2.137025392.1591658259.1493814061-122628687.1493363452

- [20] Ban's report on UNSMIS/ Syria. *UN Reports (Documents)* [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://un-report.blogspot.cz/2012/07/bans-report-on-unsmis-syria.html>
- [21] Burundi Rehabilitation Programme: Bridging the gap between emergency aid and development. *European Commission* [online]. 2003 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/body/publications/courier/courier199/en/en_045.pdf
- [22] Case study: Peace missions in Sudan and South Sudan. *War and Peace* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://warpp.info/en/m2/articles/05>
- [23] Civil War in Syria. *Council on Foreign Relations* [online]. 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/civil-war-in-syria>
- [24] Contributions to WFP in 2015. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.wfp.org/funding/year/2015
- [25] Crisis Overview. *United Nations Office for Humanitarian Affairs* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: www.unocha.org/yemen/crisis-overview
- [26] Crisis response. *United Nations Development Programme* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/crisis-response/overview.html>
- [27] Darfur Crisis-Brief History, Analysis, Strategies. *Until All Achieve Well-Being* [online]. 2017 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.untilall.org/Darfur.htm>
- [28] Darfur Genocide. *World Without Genocide* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://worldwithoutgenocide.org/genocides-and-conflicts/darfur-genocide>
- [29] Dávat jídlo nebo práci? *Rozvojovka* [online]. 2004 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/111-davat-jidlo-nebo-praci.html>
- [30] Deliver Humanitarian Aid. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/deliver-humanitarian-aid/index.html>

- [31] Dokumenty na stiahnutie. *Človek v ohrození* [online]. [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: <https://clovekvohrozeni.sk/dokumenty-na-stiahnutie/>
- [32] Emergency Dashboard-South Sudan. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: https://www.wfp.org/dashboards/south-sudan?_ga=2.76255893.1035729195.1493839702-122628687.1493363452
- [33] Field Exchange. *EEN* [online]. 2005 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.enonline.net/fex/25/emmanuel>
- [34] Figures at a Glance. *UNHCR* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
- [35] Food aid and dependency syndrome in Ethiopia: Local perceptions. *The Journal of Humanitarian Assistance* [online]. 2012 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://sites.tufts.edu/jha/archives/1754>
- [36] Funding and donors. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www1.wfp.org/funding-and-donors>
- [37] History. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www1.wfp.org/history
- [38] History of UNHCR. *UNHCR* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>
- [39] History of the Conflict. *Enough Project* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: www.enoughproject.org/conflicts/sudans/history-of-the-conflict
- [40] Humanitární a rozvojová pomoc. *Člověk v tísní* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc
- [41] Humanitarian Needs Overview 2017. *ReliefWeb* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné

z:http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Sudan_2017_Humanitarian_Needs_Overview.pdf

[42] Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. *Organizace spojených národů* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

[43] In its third year of war, Yemen risks fragmentation. *The Economist* [online]. 2017 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21721401-president-has-no-country-rule-its-third-year-war-yemen-risks>

[44] Jak hospodaříme. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/jak-hospodarime>

[45] Kdo jsme. *Česko proti chudobě* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.ceskoprotichudobe.cz/?id=18-kdo-jsme>

[46] Kdo jsme. *Český červený kříž* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.cervenyriz.eu/cz/kdojsme.aspx>

[47] Koncepce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002-2007. *BusinessInfo.cz* [online]. Praha, 2011 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/files/archiv/2005/070628_koncepce_zrs_02-07.pdf

[48] Let Us Learn. *UNICEF* [online]. 2016 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.unicef.org/education/bege_70396.html

[49] Materiální pomoc a léky pro Damašek a Idleb. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/blizky-vychod/syrie/pomoc-pro-damasek-a-idleb/>

[50] MDG Momentum. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.un.org/millenniumgoals/mdgmomentum.shtml>

- [51] Nová veterinární klinika v Kapoeta East zahájila provoz. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/afrika/jizni-sudan/nova-veterinarni-klinika-v-kapoeta-east-zahajila-provoz/>
- [52] O nás. *ADRA* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://adra.cz/o-nas>
- [53] O nás. *Unicef: Česká republika* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/o-nas>
- [54] Občanská válka v jižním Súdán. *Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/380074/prif_b/prezentace_1.pdf
- [55] OSN a genocida ve Rwandě. *Válka.cz* [online]. 2011 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/14411-OSN-a-genocida-ve-Rwande>
- [56] OSN varuje: Jižní Súdán je na prahu genocidy, trápí ho hladomor. Nic se tu neděje, oponuje vláda. *Globe24.cz* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://globe24.cz/svet/27004-osn-varuje-jizni-sudan-je-na-prahu-genocidy-trapi-ho-hladomor-nic-se-tu-nedeje-oponuje-vlada>
- [57] Our Work. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www1.wfp.org/>
- [58] Peacekeeping Fact Sheet archive. *United Nations* [online]. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/factsheet_archive.shtml
- [59] Peacekeeping Operations. *United Nations in Sudan* [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://sd.one.un.org/content/unct/sudan/en/home/our-work/peacekeeping.html>
- [60] Policy / Publications. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.wfp.org/policy-resources

- [61] Pomáháme ve světě. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/pomahame-v-zahranici?s=1&h=undefined>
- [62] Potravinová bezpečnost. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/afrika/jizni-sudan/potravinova-bezpecnost/>
- [63] Protecting Refugees & The role of UNHCR. *UNHCR* [online]. 2014 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/about-us/background/509a836e9/protecting-refugees-role-unhcr.html>
- [64] Refugee influx poses challenges to WFP. *Daily News* [online]. [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: <http://www.dailynews.co.tz/index.php/home-news/46919-refugee-influx-poses-challenges-to-wfp>
- [65] Resources and Publications. *UNHCR* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://unhcr.org/resources-and-publications.html>
- [66] Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs). *Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/>
- [67] Rozvojové cíle tisíciletí: Jak v ČR? *Rozvojovka* [online]. 2004 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/96-rozvojove-cile-tisicileti-jak-v-cr.htm>
- [68] Situation Report-Syrian Arab Republic. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/situation-reports/syria>
- [69] Situation Report-Yemen. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: https://www.wfp.org/situation-reports/yemen?_ga=2.135771505.1954801363.1494364586-1246850372.1494238702
- [70] Současná bezpečnostní situace v Jemenu. *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. 2015 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Soucasna-bezpecnostni-situace-v-Jemenu-UNSC.pdf>

- [71] Současná politicko-bezpečnostní krize v Jemenu. *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. 2010 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2015/11/amocz-BP-2010-2.pdf>
- [72] Sudan: Conflict profile. *INSIGHT ON CONFLICT* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <https://www.insightonconflict.org/conflicts/sudan/conflict-profile/>
- [73] Sudan: Darfur Humanitarian Overview. *ReliefWeb* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Darfur_Humanitarian_Overview_A3_01_Jan_2017.pdf
- [74] Syria. *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/where/middle-east-north-africa/syria_en
- [75] Syria: Humanitarian Needs Overview 2017. *ReliefWeb* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2017_Syria_hno_161205.pdf
- [76] Syria refugee crisis: Facts you need to know. *World Vision* [online]. 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://www.worldvision.org/refugees-news-stories/syria-refugee-crisis-war-facts>
- [77] SWOT analýza: jak a hlavně proč ji sestavit. *Magdalena Čevelová* [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: <https://www.cevelova.cz/proc-swot-analyza/>
- [78] To Paint the Nile Blue: Factors for success and failure of UNMIS and UNAMID. *Clingendael* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: https://www.clingendael.nl/sites/default/files/20080100_cscp_paper_lijn.pdf
- [79] Troop and police contributors archive (1990 - 2016). *United Nations* [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml

- [80] Ukončené projekty Charity ČR v Jižním Súdánu. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/afrika/jizni-sudan/ukoncene-projekty/>
- [81] Ukončené projekty Charity ČR v Sýrii. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/blizky-vychod/syrie/ukoncene-projekty/>
- [82] UNAMID: Some aspects of success and failure. *Sudan Tribune* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article56741>
- [83] Unicef in emergencies. *Unicef* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.unicef.org/media/media_76354.html
- [84] UNICEF Publications. *Unicef* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: http://www.unicef.org/publications/index_67580.html
- [85] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_1_fs.pdf
- [86] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_2_fs.pdf
- [87] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_3_fs.pdf
- [88] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_4_fs.pdf
- [89] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_5_fs.pdf

- [90] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_6_fs.pdf
- [91] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_7_fs.pdf
- [92] United Nations Millennium Development Goals. In: *United Nations* [online]. UN Department of Public Information, 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_8_fs.pdf
- [93] United Nations Millennium Development Goals. *United Nations* [online]. [2015] [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/millenniumgoals/mdgmomentum.shtml>
- [94] United Nations Interim Security Force for Abyei. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unisfa/>
- [95] UNISFA Mandate. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unisfa/mandate.shtml>
- [96] UNMIS Background. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unmis/background.shtml>
- [97] UNSMIS Mandate. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unsmis/mandate.shtml>
- [98] United Nations Mission in the Sudan. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unmis/background.shtml>
- [99] United Nations Supervision Mission in Syria. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unsmis/>
- [100] Vision & Mission. *United Nations Girls' Education Initiative* [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.ungei.org/whatisungei/index_211.html

- [101] Výroční zprávy. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/vyrocnizpravy>
- [102] Výroční zpráva 2015. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/archive/021/002453.pdf?seek=1473318584>
- [103] Výroční zprávy Charity ČR-pomoc v zahraničí. *Charita ČR* [online]. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/o-nas/vyrocnizpravy/>
- [104] WFP Annual Report 2005. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/content/wfp-annual-report-2005>
- [105] WFP South Sudan: Country Brief. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/ep/wfp273888.pdf?_ga=2.14332599.1035729195.1493839702-122628687.1493363452
- [106] Who We Help. *UNHCR* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/who-we-help.html>
- [107] Yemen: 2017 Humanitarian Needs Overview. *Reliefweb* [online]. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/YEMEN%202017%20HNO_Final.pdf
- [108] Young Syrians Take Their Chances in Sudan. *Al-Fanar Media* [online]. Cairo, 2016 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: <http://www.al-fanarmedia.org/2016/12/young-syrians-take-chances-sudan/>
- [109] Zahraniční rozvojová spolupráce. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html
- [110] Zero Hunger. *World Food Programme* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www1.wfp.org/zero-hunger>

[111] Zpráva OSN: Úspěch Rozvojových cílů tisíciletí je odrazovým můstkem pro novou agendu udržitelného rozvoje. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2015 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zprava-osn-uspech-rozvojovych-cilu-tisicileti-je-odrazovym-mustkem-pro-novou-agendu-udrzitelneho-rozvoje/>

13 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tab. 1	Podíl jednotlivých subjektů na financování UNHCR
Tab. 2	Výčet největších v současné době probíhajících humanitárních misí UNICEF
Tab. 3	Seznam největších přispěvatelů za rok 2015
Tab. 4	5 neúspěšnějších repatriací v roce 2013
Tab. 5	Nestátní aktéři ovlivňující krizi v Jemenu
Tab. 6	Státní aktéři ovlivňující krizi v Jemenu
Tab. 7	SWOT analýza mise UNMIS
Tab. 8	SWOT analýza mise UNAMID
Tab. 9	SWOT analýza mise UNISFA
Tab. 10	SWOT analýza mise UNSMIS
Tab. 11	Přehled počtu obětí v konkrétních obdobích
Tab. 12	Přehled vojenského a policejního personálu působícího při misích OSN
Tab. 13	Přehled působení Člověka v tísní v zahraničí
Tab. 14	Přehled ukončených projektů Charity ČR v Jižním Súdánu
Tab. 15	Přehled ukončených projektů Charity ČR v Sýrii

14 SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

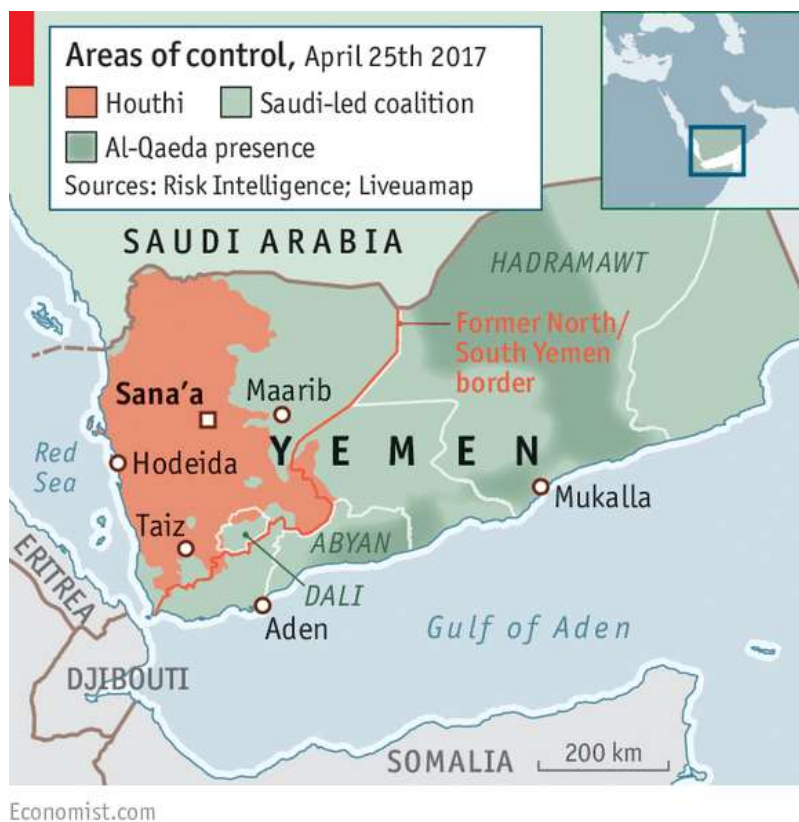
- Graf 1 Počty příchozích uprchlíků do Jemenu v období 2014-2016
- Graf 2 Počty uprchlíků směřujících ze Súdánu do sousedních zemí
- Graf 3 Počty uprchlíků směřujících ze Sýrie do sousedních zemí
- Graf 4 Přehled celkového personálu působícího při misích
- Graf 5 Největší přispěvatelé personálu do mise UNMIS
- Graf 6 Největší přispěvatelé personálu do mise UNAMID
- Graf 7 Podíl etiopského personálu v misi UNISFA
- Graf 8 Počet vojenských pozorovatelů a zemí působících při misi UNSMIS
- Graf 9 Počet osob ohrožených hladem
- Graf 10 Působnost Světového potravinového programu
- Graf 11 Pomoc realizovaná WFP v Jemenu
- Graf 12 Pomoc realizovaná WFP v Sýrii
- Graf 13 Pomoc realizovaná WFP v Jižním Súdánu
- Graf 14 Objem poskytnuté potravinové pomoci v roce 2013
- Graf 15 Objem poskytnuté zdravotní péče v roce 2013
- Graf 16 Roční rozpočty Člověka v tísní pro jednotlivé země
- Graf 17 Financování projektů Charity ČR v Jižním Súdánu 2013-2016
- Graf 18 Roční rozpočty Charity ČR pro jednotlivé země
- Graf 19 Příspěvky jednotlivých organizací vybraným zemím

15 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1	Mapa působení jednotlivých aktérů v Jemenu
Příloha 2	Mapa Súdánu s vyznačenou oblastí Dárfúru
Příloha 3	Fakta o krizi v Sýrii
Příloha 4	Množství sušeného mléka, které SSHR poslala do Sýrie
Příloha 5	Fotografie – Přeprava sušeného mléka do Sýrie

Příloha 1

Mapa působení jednotlivých aktérů v Jemenu [43]

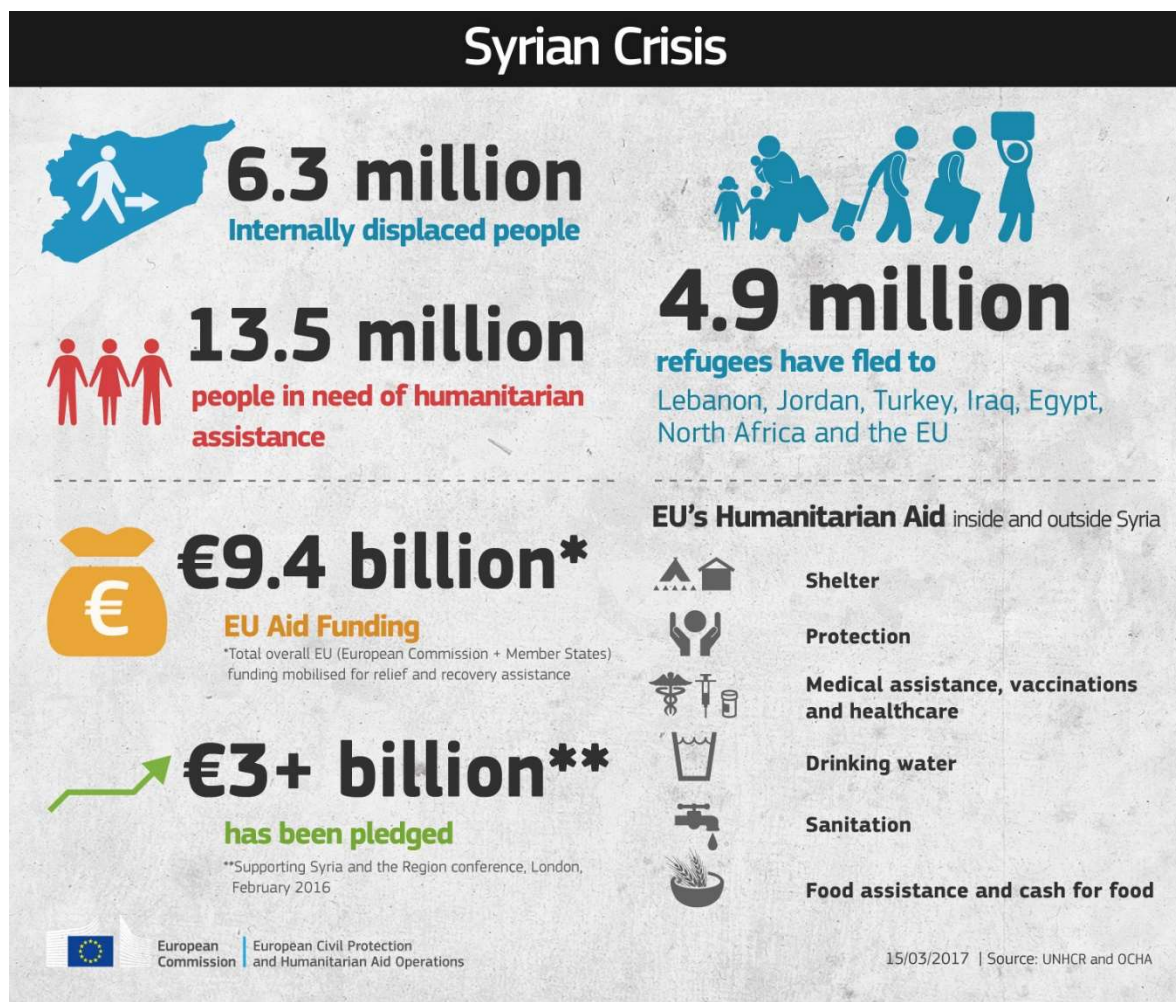
Příloha 2

Mapa Súdánu s vyznačenou oblastí Dárfúru [27]

Příloha 3

Fakta o krizi v Sýrii [74]

Příloha 4

Množství sušeného mléka, které SSHR poslala do Sýrie [7, vlastní zpracování]

Datum	Množství sušeného mléka
12. 12. 2016	1.800 kg
20. 2. 2017	4.000 kg
23. 2. 2017	4.000 kg

Příloha 5

Fotografie – Přeprava sušeného mléka do Sýrie [7]

Obrázek 1: Sušené mléko připravené k transportu do Sýrie

Obrázek 2: Sušené mléko připravené k transportu do Sýrie